NATIONAL LIBRARY
JUN 23 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

192/4/20/4

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U. S. A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.
Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave,. Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A.
WEDNESDAY, JUNE 11, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

47. N-RS. TRESDIENA, 1969. GADA 11. JŪNIJS 19. GADS

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A., tālrunis 774—5744

TORONTO AUSTRUMU EV.-LUT. DRAUDZE 1. JŪLIJĀ IESVĒTĪTIE JAUNIEŠI

Priekšā no kreisās — Silvija Gusmane, Sandra Nēsīte, Ingrīda Zariņa; draudzes priekšnieks E. Ziplāns, mācītājs A. Briedis, draudzes ērģelnieks V. Kviesis, Anita Damberga, Dace Māliņa un Margarieta Vandele; 2. rindā — Pēteris Tūters, Jānis Alksnis, Inta Vilka, Ingrīda Lutkovska, Ināra Damberga, Mudīte Rone, Renāte Komarovska, Ausma Ezīte un Ainārs Māliņš; aizmugurē — Jānis Gusmanis, Mārtiņš Balodis, Ojārs Tūters, Andris Siks, Andris Lakstīgala, Jānis Ozoliņš, Juris Sproģis un Verners Kalniņš.
Foto: J. Līgers

Jaunu ceļu meklēšana baznīcas darbā

LATVIEŠU EV.-LUT. DRAUDZŪ APVIENĪBAS AMERIKA ĢENERĀLSINODE DETROITĀ

Laikā no 29. maija līdz 1. jūnijam Detroitā notika Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā ģenerālkonference, kura sanāk ik pa trim gadiem, lai izvērtētu paveikto un iemetu par turpmāko darbu. Konferencē, kura notika Sv. Pāvila draudzes jaunajā dievnamā, piedalījās 62 balss tiesīgi delegāti, draudžu pārstāvji un mācītāji, bet kopīgais dalībnieku skaits bija ap 70.

Konference sākās 29. maija pēcpusdienā, un tās pirmais cēliens pagāja, uzklausot apsveikumus, izraugot komisijas un izstrādājot turpmāko dienu darba plānu. Vakarā notika konferences atklāšanas dievkalpojums, kuŗā spredikoja archibīskaps A. Lūsis, svētrunai ņemot par pamatu vārdus: „Atceraties iepriekšējās dienas, kuŗās jūs, gaismu saņēmuši, esat izcietuši smagu diešanu cīņu" (vēst. ebrējiem 10. nod.). Archibīskaps aicināja nepagurt, bet ticēt, jo „ticība ir trimdinieka dzīvība".

Nākošās dienas ievadīja turpat divu stundu gaŗš un vispusīgs archibīskapa ziņojums par baznīcas darbu, tā grūtumiem un problēmām. Plašo ziņojumu archibīskaps iesāka ar norādījumu, ka šai konferencei var būt tālejoša nozīme mūsu trimdas baznīcas liktenģaitās, jo tā būs mūsu ticības un vienības pārbaudījums.

Ziņojuma pirmā daļa bija veltīta problēmām, kuŗas saistās ar jaunatni un jaunatnes audzināšanu kristīgā un latviskā garā. Archibīskaps aicināja vislielāko vērību veltīt latviešu skolām un svētdienas skolām, neatlaidīgi „līdz apnikumam" skubināt vecākus kopā ar bērniem apmeklēt dievkalpojumus, tā rādot jaunatnei priekšzīmi, lai tā atskārstu, ka viņu vecāki nav tikai nomināli draudzes locekļi. „Bērnu latviskajai un kristīgajai audzināšanai jāsākas mājā, ģimenē," uzsvēra archibīskaps. „Arī jaunie mācītāji, kuŗus jaunatne, varbūt, saprot labāk, negūs jaunatnes darbā panākumus, ja jauniešu vecāki nemaz nīs savu nostāju pret draudzi un baznīcu."

Pieskaŗoties problēmām, kuŗas ierosinājis kāds Mineapoles draudzes priekšnieka raksts, archibīskaps norādīja: „Valoda ir tautas dvēsele. Tauta bez valodas ir mirusi. Nākotne rādīs, vai, pieļaujot sarunās ar jauniešiem angļu valodu, izdosies vienaldzīgos iesaistīt kristīgajā baznīcā. Jautājumu par angļu valodas lietošanu jaukto laulību ģimenēm domātos dievkalpojumos kristīgās iecietības garā jāizšķir pašām draudzēm." Atgādinot nelaika archibīskapa T. Grīnberga vārdus, ka „ienaidnieki grib mūs iznīcināt, draugi asimilēt, bet mēs gribam palikt latvieši", archibīskaps A. Lūsis atzina: „Šodien ne mūsu draugiem, ne ienaidniekiem vairs daudz nebūtu jāpūlas. Liekas, ka samērā daudzi trimdinieki, paliekot ārpus draudzēm, ir ar mieru izdarīt etnisku pašnāvību." Archibīskaps skubināja draudzes vairāk vērības veltīt jaunatnes darbam un segt jauniešiem izdevumus uz jauniešu salidojumiem, pēc tam ziņoja par Baznīcas virsvaldes nodomiem ticības mācības grāmatu izdošanā u. t. t.

Ziņojuma turpinājumā archibīskaps kā vitāli svaŗīgai problēmai pieskārās vienības saglabāšanai mūsu baznīcā, cita vidū sakot: „Esmu mēģinājis iesaistīt mūsu baznīcā tās draudzes, kuŗas līdz šim dažādu iemeslu dēļ palikušas it kā ārpusē', atturoties no sadarbības ar citām latviešu draudzēm un pārvaldēm. Bet pagātnes rētas dzīst lēnām. Ir tomēr cerības, ka samērā ļoti mazais savrupgājēju pulciņš nākotnē atradīs ceļu uz kopbaznīcu. Šis ceļš būtu līdzenāks, ja kāds neapmierinātās ,opozicijas taisītājs' atturētos no anonīmu un pusanonīmu apkārtrakstu izsūtīšanas, kuŗos, sagrozot faktus, nepamatoti kritizē Baznīcas virsvaldi un baznīcas vadību. Dažiem cilvēkiem ,opozicijas taisīšana' ir it kā iedzimta slimība, pret kuŗu nekādas zāles vēl nav izdomātas, īpaši tad, ja tie ir pietiekami gudri un atsaukās pielikt roku pozitīvam darbam, paturot sev tiesības tikai kritizēt. Nekas nav neiespējams tam, kas zina, ka pašam nekas nebūs jādara."

Runājot par baznīcas disciplīnu, archibīskaps norādīja, ka Baznīcas virsvalde negrib neviennu „vajāt", bet tikai dažiem atgādināt, ka turpat 25 trimdā pavadītie gadi ir pietiekami ilgs laiks, lai atskārstu, ka tiesības piederēt pie Latvijas baznīcas uzliek arī zināmus pienākumus un atbildību.

Pievēršoties nākotnei, archibīskaps izteica domu, ka draudzēm sāks pietrūkt mācītāju, tādēļ draudžu aprūpe, varbūt, būs jākārto pēc reģionālās sistēmas, kā tas jau notiek Anglijā un Vācijā. Tas nozīmē, ka vairākām draudzēm būs jāsamierinās ar vienu mācītāju. „Pēdējos trīs gados mums pievienojušies 8 jaunākās paaudzes mācītāji, kuŗi izglītību ieguvuši šejienes augstskolās. Pēc rūpīgas izvēles esam piešķiruši evaņģelistu tiesības 4 piemērotiem kandidātiem, kuŗi aplecinājuši interesi un uzrādījuši sekmes draudžu darbā. Ar laiku — pēc teoloģiskās izglītības papildināšanas, šos evaņģelistus, varbūt, varētu ordinēt par mācītāju palīgiem, kā tas noteikts Latvijas ev.-lut. baznīcas satversmē."

Plašs bija archibīskapa ziņojums par trimdas baznīcas centieniem vērst brīvās pasaules uzmanību uz baznīcas grūtībām okupētajās zemēs. Latvijas okupanti ļoti labi zina, cik izdevīgi pasaulei rādīt, ka Pad. savienībā baznīca ir brīva. Šai ziņā viņu liekulība ir nepārspējama. Rīgas radiofona ziņotājs Alberts Liepa, piemēram, intervijā nesen ievēlēto okupētās Latvijas archibīskapu J. Matuli uzrunāja par kungu un ekselenci... Tai pašā laikā, pagājušajā gadā, pieņemta jauna okupētās Latvijas ev.-lut. baznīcas satversme, kuŗā ar atklātu cinismu uzsvērta baznīcas pakļautība valsts varai: noteicot, ka „garīdzniecībai un draudzēm stingri jāievēro valsts likumdošanas akti par baznīcu un baznīcas disciplīnu, jo tas ir evaņģeliskās - luteriskās baznīcas un draudzes labklājības pamats" (6. paragrafs). Lai sašķeltu mūsu trimdas baznīcas vienību, mācītāji Eiropā tagad saņem t. s. Kultūras sakaru veicināšanas komitejas pārstāvja Austrumberlīnē Štraubes ielūgumus viesoties Latvijā, piedāvājot brīvu ceļu un uzņemšanu „atbilstoši Jūsu augstā amata cieņai un stāvoklim"

Informācija, kuŗu mūsu baznīca trimdā sniegusi citu tautu baznīcām, guvusi teicamu atbalsi. Prof. V. Klīves brošūru, kuŗa izsūtīta visiem pasaules baznīcu apvienības dalībniekiem, pārtulkos norvēģu valodā un dialektā, kuŗu runā Dienvidindijā. Kāds redzams Pasaules baznīcu apvienības darbinieks

(Nobeigums 5. lpp.)

Amerikas lielākais brīnums

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Svešiniekam ASV jeb, vispārējā apzīmējumā sauktas, Amerika vēl joprojām ir brīnumu zeme. Acīm skatāmo technikas sasniegumu un amerikāņu izdarību brīnumu jūrā parasta vērotāja acs bieži vien nesaskata pašu lielāko brīnumu: pamatpricipus, kuŗi nodrošinājuši amerikāņiem lielāko demokratisko brīvību pasaulē. Šis lielākais brīnums ir amerikāņu valsts konstitūcija. Kaut, tāpat kā visiem mirstīgu cilvēku rakstītajiem likumiem, arī amerikāņu konstitūcijai ir savi trūkumi, tomēr viņi savas konstitūcijas kritizēšanu uzskata par tikpat lielu grēku, kā kristiešu „konstitūcijas" desmit baušļu pareizības apšaubīšanu.

Konstitūcija ne vien garantē pilsoņu tiesības, bet noteic arī valsts izpildvaras, prezidenta, tautas vietnieku nama, senāta un augstākās tiesas kompetences. ASV konstitūcijā deklarētās pilsoņu brīvības ir amerikāņu „svētā govs", kuŗas aizsegā atsevišķi individi var piesaukt savas konstitūcionālās tiesības un izvairīties no atbildības par pārkāpumiem, kuŗu dēļ katrā citā valstī tiem būtu jārēķinās ar nenovēršamām konsekvencēm. Konstitūcijas 5. paragrafs, kas noteic, ka pilsonim, lai sevi nediskriminētu, ir tiesības atteikties tiesā atbildēt uz apsūdzības paceltajiem jautājumiem, ir bieži pieminēts komūnistu un arī kriminālu nodarījumu prāvās. Apsūdzētāje atsaucoties uz 5. paragrafu, klusē un tā bieži vien paglābjas no soda.

Katram jaunajam ASV prezidentam stājoties amatā, ir jāapzvēr apņemšanās sargāt amerikāņu konstitūciju. Šī zvēresta dēļ ASV augstākās izpildvaras tiesības un ricība var iet tikai līdz zināmai robežai un ne soli tālāk.

Konstitūcija tā sasaista arī ASV prezidenta rokas pret kuŗu katru drastisku soli daudzu degošu iekšpolitisku probdēmu atrisināšanā. Tā ir liktenīga ironija, ka konstitūcijas aizvējā nesaudzīgi var darboties arī spēki, kuŗu īstais mērķis ir iznīcināt demokratiskās brīvības. Bet arī te ir zināmas robežas, un šķiet, ka tās tagad beidzot sasniegtas.

Prezidents Ričards Niksons pirms došanās uz apspriedēm ar Dienvidvietnamas prezidentu Vantjū atrada laiku teikt divas, manuprāt, ļoti nozīmīgas iekšpolitiska rakstura runas.

Dienviddakotas klusās Medisonas pilsētiņas universitātes izlaiduma aktā Niksons asā runā nosodīja revolūcionāro studentu aktivitāti augstākajās amerikāņu mācību iestādēs. Zīmīgi, ka prezi-

(Nobeigums 8. lpp.)

Dr. Ansis Karps

Brīvības idejas brīnumainie ceļi

II

Franču brīvības dzirksteles 19. gadsimtā pārsviedās arī uz Krieviju, kad pēc Napoleona sakaušanas krievu armija iesoļoja Francijā. Lai pieminēta dekabristu sazvērestība. Toreiz šo sprāgstvielu atindēja cara Nikolaja I žandarmu vara. Arī Krievijā dzejnieki un filozofi bija brīvības idejas izplatītāji, piemēram, Puškins jaunības dienās un arī Dostojevskis, kamēr vēl nebija izbaudījis „smadzeņu mazgāšanu" Sibirijā. Krievijā gan brīvības idejas ceļoja pa tik likumainiem ceļiem, kā nekur citur pasaulē, jo tām papriekšu gāja ūtopiski sapņi par pārcilvēku un tā valsti. Krievija devusi Eiropai visietekmīgākos anarchistus, kādi bija Bakūņins un grāfs Kropotkins. Pirmajam pieder vārdi, kuŗus bieži dzirdam arī pašreiz: „Sagraušanas prieks ir arī radīšanas prieks!" Raksturīga krievu brīvības izpratne parādījās arī nihilisma kustībā („Viss dzīvē ir nieks") 19. gadsimta vidū un vēlāk. Te izpaudās krievu t.s. plašā dvēsele, kuŗa tik bagāta ar galējībām. Notikumi 1917. gadā parādīja, ka krievu tauta demokratisku brīvību vēl panest nespēja un to aizstāvēt nepūlējās, tādēļ nogrima atkal tīri mongoliskā nebrīvībā, kuŗas jūgu bija nesusi senākos laikos.

Brīvības ceļojumiem uz ASV ir visai interesanta vēsture, sākot ar pirmajiem iecelotājiem 1620. gadā. Kā te sadzīvoja brīvība ar verdzību, kuŗas atsaknas dzirdam vēl tagad, tas ir stāsts par sevi. Kādas brīvības idejas esam atnesuši mēs uz Ameriku?

Raibs ir stāsts par to, kā brīvības idejas gājušas uz Latviju pēdējo 200 gadu laikā! Tās nākušas viļņos ar lieliem starplaikiem un nokļuvušas Latvijā gan slepenos sūtījumos, gan koferos ar divkāršām malām, gan arī ceļotāju galvās. Kur vien bija kāda maza spraudziņa cietuma sētā ap Latviju, pa to spiedās iekšā brīvības idejas no visām debess pusēm. Kā jau minēts, uz Latviju atlidoja dzirksteles arī no franču revolūcijas. Lauku krogi toreiz bija vienīgie „tautas nami", kur varēja satikties ar kaimiņiem. Sevišķi Kurzemē 19. gadsimta pašā sākumā parādījās aģitātori, kuŗi daudz stāstīja par notikumiem Eiropā un čukstēja zemniekiem ausīs gluži neticamas lietas. Tie bija Napoleona slepenie emisāri, jo gatavojās karš ar Krieviju. Napoleons bija atbrīvojis žīdus no dzīvošanas geto, ar to iegūdams viņu simpatijas. Kā ceļojoši tirgotāji viņi palīdzēja izplatīt baumas par zemes dalīšanu zemniekiem. Kurzemnieki nostājās Napoleona pusē un sakāva pat krievu armijas daļas pie Gaviezes. Kad franču armija 1912. gadā iesoļoja Krievijā, stāvoklis tomēr mainījās, jo franču dezertieri sāka klejot pa Kurzemi un laupīt, cik spēdami. Tādi atbrīvotāji nepatika nevienam. Kad vēl piedevām Kurzemē ieradās franču armijas korpuss, kas bija komplektēts Vācijā un ar vācu komandieri, visas jaukās cerības izgaisa pilnīgi, jo stingrās pavēles noteica, ka visam jāpaliek „pa vecam".

Tā lieku reizi par patiesu izrādījās seno romiešu atziņa, ka maz var panākt ar ieročiem, ja tiem seko netaisna izrīcība. Komūnisti nav nākuši pie šīs atziņas vēl šobrīd. Lietuvieši toreiz saformēja savu leģionu, kuŗu ieskaitīja franču armijā, bet galu galā Lietuva tik smagi cieta no armijām, kuŗas to pārstaigāja, ka zaudēja trešo daļu iedzīvotāju, bet politiski neieguva nekā.

Latvijā brīvības dzirksteļu ietekmē 1802. gadā uzliesmoja Kauguru nemieri. Bija arī citi nemieru gadi, bet pagāja vairāk nekā 50 gadu, kamēr nāca lielais brīvības saucējs Atis Kronvalds, kas 1859. gadā pārveda no Vācijas domu par tēvzemi un brīvību. Tai gadā Kronvalds bija aizbraucis uz Berlīni studēt medicīnu, bet viņa rocība izrādījās tik plāna, ka tikai pusgadu varēja palikt. Bet viņš labprāt draudzējās ar vācu studentiem, piedalījās viņu sapulcēs un brīvajā laikā gāja uz „valsts namu" klausīties slavenus runātājus. Tur viņš iepazinās ar vācu jaunatnes laikmetīgajiem centieniem, jo toreiz aģitācija par Vācijas apvienošanos un brīvību noritēja pilnā sparā. Sevišķi populārs toreiz bija prof. Arnts (Ernst Arndt), vēsturnieks un dzejnieks, kas prata aizrautīgi runāt un ietekmēt jaunatni. Tur Kronvalds dzirdēja vārdus par tēvzemi un brīvību, vai arī — bez brīvības nav tēvzemes! Arnts rakstīja arī patriotiskus dzejoļus, kuŗus ilgi dziedāja vācu tautā. Otrs populārs brīvības sludinātājs bija patoloģijas profesors Virchovs ,tāpat Gneists un citi.

Ar tukšu kabatu, bet bagātīgu ideju bagāžu Kronvalds atgriezās Latvijā un sāka kaisīt brīvības dzirksteles uz visām pusēm. Atklātībā tas bija jādara ļoti piesardzīgi, bet privātās sarunās un vēstulēs tas notika nemaskēti. Viņš sludināja, ka skolās jāmāca vēsture, lai skolēni zinātu, ka gaisma un brīvība ir svētas lietas, ka taisnību un patiesību varmākas nespēj iznīcināt. Viņš aicināja skolotājus stāstīt par latviešu brīvības ciņām 13. gadsimtā, cerot reizē ar „sentēvu vīrestības garu" veicināt tautas garīgo atdzimšanu: „Lai arī mēs karā kristu, bet lieta pati nekritīs." Tā bija pravieša valoda. No tās nemtie un no Vācijas pārvestie vārdi iekalti Kronvalda kapa piemineklī: „Tēvzeme un brīvība — vissvētākie dārgumi virs zemes." Kā zināms, līdzīgi vārdi — „Tēvzemei un brīvībai" — iekalti arī Brīvības piemineklī Rīgā 50 gadu vēlāk.

Nozīmīgs brīvības ideju izplatītāds bija izdevums „Pēterburgas Avīzes", toreizējo trimdinieku publikācija ar Krišjāni Baronu pie redakcijas galda. Tai pašā sakarā minams dzejnieks Auseklis. Tas bija tautas atmodas laika sākums, kuŗu vācieši sauca par „jaunlatviešu sērgu", atzīstot, ka „viņi ir kā drudzi".

Ar šīm brīvības idejām latvieši pārtika līdz 1890-tajiem gadiem, kad tām pievienojās jauns piejaukums — sociālisms. Un atkal tie ir dzejnieki, kas ietekmēja tautu visvairāk — Rainis un Aspazija, ap viņiem daudz citu. Protams, ļoti aktīvi kļuva īsti politiķi, kā Miķelis Valters, kas pirmais nāca ar neatkarības prasību. Tā nobrieda 1905. gada revolūcijā, kuŗā jau paudās divi ideoloģiski novirzieni — nacionālais un internacionālais sociālisms. Pēdējās idejas viegli ieplūda Latvijā no Krievijas, jo jaunie latvieši labi prata krievu valodu.

Kad 1905. gada brīvības uzviļņojums bija apspiests, pagāja tikai 12 gadu, un revolūcijas ugunīs dega visa Krievija. Brīvība bija atkal vispārējais sauklis, bet ar dažādām ideoloģijām vadoņu galvās — demokratisko un proletariāta diktatūras virzienu, kuŗā uzvaru guva pēdējais, kas apraka brīvību Krievijā līdz šai dienai. Baltijas valstis paguva īstenot demokratiskās brīvības, bet tā bija dzīvošana pārāk tuvu nāves ēnai. Krievi par jaunu apņēcināja, ka nav nobriedušī demokratiskai brīvībai. Latvieši bija vairāk tai nobrieduši, taču ne pietiekami, lai spētu saprātīgi rīkoties ar brīvības sprāgstvielu. Tā Baltijas valstīs mērenas diktatūras pārņēma tautu vadību.

Pēc otra pasaules kaŗa esam atkrituši atpakaļ 19. gadsimta stāvoklī: brīvības idejas atkal meklē spraugas cietuma žogā, kuŗš vēl blīvāk uzcelts ap komūnistu zemēm. Tagad ir gan tā, ka tehnikas attīstība devusi jaunas ziņu nosūtīšanas iespējas, kādas toreiz ne sapnī nerādījās. Šī attīstība turpinās un dos vēl vairāk iespēju brīvības dzirksteļu lidošanai. Komūnisti jau tagad uztraucas par šādu nākotnes attīstību.

VĪRS UN VĀRDS

Kādai tautai dzīvojot noteiktā vietā ilgāku laiku, rodas ieradumi, kuŗi pamazām pāriet paražās. Tās kārto ļaužu sadzīvi un glabā daudz laba un dzīvei nepieciešama. Bieži vien zināmas paražas pieder tikai vienai vienīgai noteiktai tautai; ja to nebūtu, tad dzīves gudrību būtu katram pašam jāatrod, bet mūžs bieži vien izrādītos par īsu, lai visu atrastu un apgūtu.

Ieražas mainīt ir ļoti grūti, un ja tās mainās, tad tikai pavisam lēnā gaitā, jo paražas ir kaut kas vērtīgs, pārbaudīts un atzīts, kas nav atmetams un pārveidojams. „Tā dziedāju, tā runāju, kā es biju ieradusi; es nevaru ļaužu dēļ grozīt savu valodiņu". — atzīts jau latviešu tautas dziesmās.

Latvietim ir trejdeviņi padomi, vesels padomu pūrs, kas nosaka un rēgulē dzīvi. Viens no šiem tikumiem ir — esi taisnīgs: „Ej, bāliņi, taisnu ceļu, runā taisnu valodiņu." Gods ir dārgākā manta pasaulē. Ja kāds nav taisnīgs un godīgs, tad var sariebt vai nu sev, ļaudīm vai Dievam. (Grēku latvietis savās gara mantās nepiemin un to nav pazinis. Izņēmums ir dažas jaunāko laiku dainas, kuŗas radušās kristīgās ticības iespaidā.) Sariebšana savukārt atriebjas, jo tas ir dabas likums: „Kuŗš otram ļaunu vēl, tas pats laba man neredzēja." Latvietis ir centies tā dzīvot, lai nevienam sasarieb-tu, jo atzina, ka „Tev, Dieviņi, spēks varite, Tev gudrais padomiņš."

Senatnē latvietim nebija rakstītu likumu, kā tas ir mūsu laikā. Bet arī mūsu rakstītie likumi ir tikai tukša skaņa, ja cilvēkam nav sirds apziņas tikuma. Pravietīgi skan vārdi, kuŗus šen jau atzinis un izteicis kāds mūsu sencis: ‚Ar godiņu, ar godiņu, ne ar zeltu, sudrabiņu. Zagta manta, krāpta nauda negul pūra dibenā." Skaisti vārdi, kuŗus mūsdienās pasaka gaŗi likumu panti, rakstīti neskaitāmās lappusēs.

Kā tad ir ar vārda došanu vai solījuma turēšanu? Mūsu dienās gandrīz neviens solījumam netic, ja tas nav apliecināts ar parakstiem un lieciniekiem. Senāk, vismaz mūsu tautā, tas tā nebija. Cik labi būtu, ja mēs spētu atgriezties pie šīs sen senās paražas, goda prāta un uzticības.

Pirms solījuma vai vārda došanas vietā ir atgādinājums: apdomā labi, lai vēlāk nav jānožēlo; viegli pateikt, ne tik viegli izdarīt; gaŗa mēle piesolīt, īsa roka padodot. Lai dotu vārdu un solītos, bija viss labi jāpārdomā un jāizlemj, kā to skandē daina: „Brist man purvu vai nebrist, baltas zeķes kājiņā; dot man roku vai neļot šoruden tautietim?" Kad solījums dots, to vairs nevar grozīt, tas ir jāpilda, jo: „Nelga, kas sola, vīrs, skaidri saderēts, to nevar pārkāpt! Vīrs paliek pie sava vārda! Vīrs sola, vīrs pilda! Kad tu biji saderēta vajadzēj' mūžu nodzīvot." — Ne jau vienmēr solījums bija viegli pildāms, bija arī nožēlas, bet nebija vārda laušanas. Piemēram: „Ai, jel manu zēlumiņu, kalpam rokas devumiņu." Ja solījums dots, to vairs nevar šķirt; nevar vairs kungi šķirt, ne īstie bāleliņi. Pirms solījuma došanas bieži prasīja citu ģimenes locekļu padomu: „Dižens puisis, daiļa rota, iznesīga valodiņa; ko tu saki, bāleliņ, es tam gribu roku dot?" Bet lai Dievs nedod,, ja padoms izrādījās nepareizs vai vārda došana iespaidota: „Es savam brālītim mūžam laba nevēlēšu, kam tas mani stumšus stūma nelietim roku dot."

Kā notiek vārda došana vai solīšanās, par to atkal stāsta dainu pūrs: „Roku devu tautiešam . . . Iemu klāti, domu roku... Ar tautieti saderēju, saskandēju gredzentiņus." Tātad, dainas rāda, ka solījums vai dotais vārds ir apliecināts ar rokas devumu. Rokas došana gan ir arī draudzības apliecinājums, ja tā nav solījuma apstiprināšana, kā to skaisti skandē šī daina: „Draugs draugam roku dev, ienaidnieki zobentiņu.. Iemu klāti, donu roku, šī man rokas vairs nedeva." Svarīgi tomēr pie sarokošanās ir, kādu roku dod — labo vai kreiso. Ja dota labā roka, tad solījums ir dots un tas jāpilda, ja dota kreisā roka, tad var solījumu ievērot vai arī ne, jo šādu solījumu var arī neturēt: „Tautietim roku devu, aiz durvīm stāvēdama; kreiso devu, ne labo, ka varēju atsacīt... Kreisās rokas devumiņš, mūžam tiesas neturēja."

Solījums nebija spēkā pirms rokas došanas, un to varēja grozīt vēl pēdējā mirklī: „Sniedzu roku, bet atrāvu, lielam krogus dzērājam." Par solījuma došanas svarīgumu liecina šāda daina: „Tautietim roka dreb, mani jaunu saderot." Solījumu un roku deva vai nu citiem klātesot, vai arī vienatnē: „Tautu dēls rokas prasa, aiz durvīm stāvēdams; nāc iekšā, došu roku, kur redz mani bāleliņi."

Liekas, ka bijuši arī gadījumi, kaut gan maz dainu par to stāsta, kad derēto atkal atderēja. Tas tomēr notika ar abpusēju vienošanos un atļauju solījumu ņemt atpakaļ: „Saderēju, atderēju ar nelieti tēva dēlu... Ar kreiso saderēju, ar labo atderēju."

Nevarētu domāt, ka nebūtu neviena gadījuma, kad dotais solījums nebūtu lauzts, bet par to dainas nekā nepauž, tādēļ varam secināt, ka tādu gadījumu bija ļoti maz un tos nevajadzēja pieminēt.

Pēteris Agrums

LATVIJA

47. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 11. JŪNIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels,
508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.
Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis,
25 Grandville Ave., Toronto 334, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —
parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5,50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
Atsevišķa numura cena 25 centi.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā **$4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.**

LASĪTĀJU VĒSTULES

RAKSTIET ASV KONGRESAM APSPIESTO TAUTU NEDĒLAS LIETĀ

Esmu pārliecināts, ka katrs nacionāli aktīvs latvietis ir patiešām pateicīgs laikraksta „Latvija Amerikā" izdevējiem Kanadas DV valdei un redaktoram par laikraksta stāju un atbalstu katram nacionālās cīņas pasākumam un aktīvitātei.

Ir atkal pienācis brīdis, kad atkārtoti jāatgādina, ka mūsu prasība, lai Apspiesto tautu nedēļas proklamāciju šogad publicētu atbilstoši ASV kongresa 1959. gada lēmumam, kuŗā atzīmēta apspiedēja Pad. savienība un uzskaitītas tautas, kuŗām ar varu atņemta brīvība, ir jāliek sadzirdēt. Kā visi labi zinām, divu iepriekšējo ASV prezidentu valdīšanas laikā šī proklamācija tik ļoti atšķaidīta, lietojot vienīgi tukšas frazes, ka to būtu varējuši parakstīt pat Kremļa varmākas. Pārņemot valsts vadību prezidentam Niksonam, kuŗš pazīstams kā brīvības principu aizstāvis un komūnisma pretinieks tomēr radusies situācija, ka kreisie elementi, valsts chaotiskais stāvoklis un kaŗš Vietnamā izdara uz prezidentu spiedienu, lai arī šogad Apspiesto tautu nedēļas proklamāciju pasludina tikai vispārējos vārdos, neminot ne apspiedējus, ne apspiestos.

Tādēļ mūsu uzdevums ir likt sadzirdēt mūsu balsis, kuŗas prasa, ka apspiestajām tautām jādod jauna cerība, apliecinot, ka tās nav aizmirstas, jo šo apspiesto tautu cīņa par brīvību un pretestība komūnisma mērķiem ir labākais garants visu brīvo valstu nodrošinātai ņākotnei. Vislabāk mēs varam savu gribu likt sadzirdēt, rakstot vēstules savas pavalsts senātoriem un tautas vietnieku nama locekļiem.

Šai sakarā ALAs isformācijas birojs tā jaunā vadītāja Dr. I. Spilnera iniciātīvā izdevis nelielu brošūru, kuŗā sakopota visa nepieciešamā informācija, norādījumi un vēstuļu paraugi. Laika atlicis ļoti maz, tādēļ jālūdz visus, kuŗi grib ne tikai runāt, bet pielikt arī savu roku kopīgajā darbā, šo bezmaksas izdevumu pieprasīt (Dr. I. Spilners, 940 Garden City Dr., Monroeville, Pa. 15146). Centīsimies katru pieprasījumu izpildīt un atbildēt.

Voldemars Korsts,
2932 W. Eastwood Ave,
Chicago, Ill. 60625

☆

VAROŅI IR VIENOTA SAIME

Ir pēdējais laiks mums mainīt savus ieskatus par pagātni, pieejot tās nozīmīgākajiem notikumiem, sevišķi Latvijas brīvības cīņām, ar daudz plašāku — vienotāju un sapratēju skatienu. Tie, kas piedalījušies šajās cīņās, kaut arī dažādos nogrupējumos un laikos, bet jo sevišķi tie, kas lējuši savas asinis vai atdevuši dzīvību, ir cīnījušies par visas latviešu tautas nākotni. Tie pieder pie vienotas varoņu saimes, tādēļ nav tik krasi šķirojami, kā tas trimdā, diemžēl, visai bieži notiek. Tādi gadījumi, kā šogad noticis Kalifornijā, kur plkv. Kalpaka piemiņas sarīkojumā nav pielaists Latviešu leģiona karogs (skat. A. Vestmaņa lasītāja vēstuli „Kurp ejam?" šī laikraksta 17. maija numurā), turpmāk būtu novēršami.

Mums jāiegaumē, ka vēsturiskā perspektīva ir plašāka, un tās objektīvā izgaismojumā jāatzīst, ka mūsu brīvības cīņas nesākās vis 1918. gadā, bet jau 1905. gadā. Šīs pirmās cīņas bija neorganizētas un chaotiskas, tādēļ arī tautas mutē 1905. gads nodēvēts par „trako gadu". Varam būt dažādās domās par šīs revolūcijas metodēm, bet nevaram noliegt svarīgo faktu, ka tieši šo cīņu laikā pirmo reizi pacēla Latvijas neatkarības prasību. Protams, tie nebija marksisti — sociāldemokrati, kas šo domu pacēla, bet gan Dr. Miķeļa Valtera iedvesmotie revolūcionārie sociālisti jeb, kā tie toreiz atšķirībā no sociāldemokratu partijas saucās, sociāldemokratu savienība.

1905. gadā latvieši cīnījās pret mūsu vēsturisko ienaidnieku iekšzemē — vācu baroniem. Bet 10 gadu vēlāk visa tauta ar sajūsmu atbalsŗja mūsu strēlnieku cīņas pret to pašu ienaidnieku, bet no ārienes — pret ķeizariskās Vācijas rmiju. Pati brīvības ideja ir vienota, un tie, kas par to iestājās, arī garā ir vienoti, neatkarīgi no laika apstākļiem, kādos tie dodas cīņā. Tādēļ latviešu brīvības cīņas iedalāmas 4 posmos: 1905. gada revolūcijā, strēlnieku cīņās, Latvijas atbrīvošanas cīņās un 1918.—1920. gadam un leģionāru cīņās otra pasaules kaŗa laikā.

Vislabākais praktiskais atrisinājums būtu, ja visus, kas piedalījušies šajās cīņās, mēs godinātu kopīgos varoņu piemiņas svētkos. Piemērotākā diena būtu 22. jūnijs, kad 1919. gadā mūsu ziemeļnieki īgauņu vadībā Cēsu kaujā satrieca vācu varu uz visiem laikiem. Bija gan vēl mēģinājums maskētā veidā zem krievu avantūrista Bermonta—Avālova izkārtnes to vēl atdzīvināt, bet arī tas sagruva tā paša gada 11. novembrī.

Cēsu kauja ir nozīmīgākais notikums mūsu tautas šī gadsimta vēsturē. Tajā krita 44 mūsu karavīri, gandrīz tikpat daudz, kā visu Kurzemes cīņu laikā (59). Vispār, ja esam objektīvi un taisnīgi, mēs nevaram noliegt, ka ziemeļnieku cīņām un upuriem no militārā viedokļa bija daudz lielāka nozīme nekā cīņām dienvidos. Tajās piedalījās 3510 mūsu karavīru, bet Baloža brigādē bija tikai 2065 vīri. Pie Melnupes vien cīņā pret trīskāršu sarkano pārspēku krita ap 200 cīnītāju, bet šie uzbrukumi no sāniem — no Vidzemes ziemeļiem bija galvenie, kas piespieda ieliniekus atstāt tālu uz rietumiem izvirzīto, bet neaktīvo *Kurzemes fronti*.

Tas tomēr nenozīmē, ka mums būtu jāmazina arī dienvidnieku lielie nopelni. Kalpaks ir un paliek mūsu atbrīvošanas cīņu simbols, mūsu karoga nesējs, un par varoņiem jāuzskata arī ikviens no tiem pārsimt studentiem, kuŗi aukstā, sniegainā 2. janvāra naktī izgāja gandrīz bez cerīgā cīņas gājienā no Rīgas brīdī, kad, diemžēl, vēl ap 90% mūsu tautas piederīgo pareizi neizprata brīvības cīņu isto nozīmi, kādēļ daudz bija vienaldzīgo un pat naidīgo.

Mans aicinājums tādēļ ir vispārējs: godināsim visus mūsu četru posmu brīvības cīnītājus!

Alberts Kalniņš, Toronto

Kanadas kaŗa aviācijas testu pilotu kapteini Juri Zvaniņāju 3. maijā Berijā salaulāja ar zviedrieti Vandu Ornistoni. Uzņēmumā jaunais pāris, kuŗš par savu dzīvesvietu pagaidām izraudzījies Montrealu, atstāj baznīcu, goda spalierī ar paceltiem zobeniem stāvot citiem aviācijas kapteiņiem.

SANDRA LAZDIŅA

Sirds jaunajās gaitās

STASTS

(9. turpinājums)

Bet nu, kad inspektors kopā ar ārstu ieradās, upurim jau sirds bija izņemta. Viņu ilgajos prakses gados policijā tāda lieta gadījās pirmo reizi, un abi pagalam apstulba, uzreiz neatjēgdami, kas nu būtu darāms. Skaidrs vienīgi bija tas, ka jāļauj sirdi pārstādīt, jo atvērts bija arī vecais slimnieks, gatavs ieņemt jauno dzīvības organu. Pēc tam... Jā, pēc tam slimnīcas ārstiem būs jāatbild par savu nelikumīgo rīcību.

Abi policijas ierēdņi gaidīja turpat, kamēr operācija beidzās. Pienāca dziļa nakts, kad svarīgā pārstādīšana bija galā, un Veingartens ar Šēneru stājās abu likuma amatvīru priekšā.

„Kas te notiek par nelikumībām?" bargi noprasīja inspektors. „Kā jūs drīkstējāt slepkavības upurim ķerties klāt, pirms mēs neesam ieradušies? Vai piepeši jūs vairs likuma nezinājāt?"

„Policijas leitnants sacīja, ka jūsu morgas līķu vīrs apgalvojis, ka upuris esot vēl dzīvs, tādēļ jāsteidzoties uz slimnīcu palīdzības sniegšanai. Kad mēs nu pēc vienas stundas ierodamies, upurim jau sirds izņemta. Tāda darīšana uzskatāma par līķa aplaupīšanu. Pa kuŗu laiku jūs viņam sniedzāt palīdzību un kādu? Un kad, kuŗā stundā un minūtē viņš nomira?" klaušināja policijas ārsts, caururbjošu skatienu pētīdams slimnīcas ārstus.

Šēners notrīsēja aukstās tirpās.

„Viņš bija beigts, miris, kad viņu te ieveda," viņš atbildēja, cik vien mierīgi spēdams.

„Bet morgas vīrs teicis, ka dzīvs," dusmas valdīdams, gandrīz bļaušus izbļāva policijas ārsts.

„Morgas vīrs! Ko tas zina? Nav taču dakteris, bet jūs viņa diagnozei vairāk ticat nekā mūsējai," Šēners atbildēja, bet tad viņu sagrāba šausmīgas aizdomas, un viņš ātri piemetināja: „Bet par to runājiet ar dakteri Veingartenu. Viņš pieņēma atvesto. Es ierados piecpadsmit minūšu vēlāk. Tad upuris bija beigts, un mēs abi ķērāmies pie operācijas. Dakteris Veingartens ir arī nodaļas vadītājs."

Veingartens pielēca pie policijas ārsta un kliedza savā nejaukajā veidā, katru vārdu atsevišķi uzsvērdams:

„Viņš tika atvests beigts! Es to konstatēju. Dodiet formulāru, es parakstīšu!"

„Jūs parakstīsit? Jauki, bet mans paraksts tur vajadzīgs!" nu kliedza arī policijas ārsts.

Tad viņš kādu brīdi skraidīja šurp un turp pa kabinetu, beidzot apvaldījās un sacīja ievērojami mierīgāk:

„Labi, šeit ir formulārs, parakstieties, un pēc tam es došu arī savu parakstu — kollēgu lojālitātes dēļ."

Bet inspektors sacīja:

„Man no jums vajadzīga atbilde, kādēļ jūs ķērāties paši pie miroņa sekcijas, nenogaidot mūsu ierašanos un likumīgo procedūru?"

„Tādēļ, ka mums steidzīgi bija vajadzīga sirds, lai glābtu kādu pacientu! Viņš nevarēja gaidīt. Jādomā, ka policijai un likumam nav iebildumu pret dzīvības glābšanu," šņāpa Veingartens.

„Nē, policijai un likumam nav nekas pret to. Bet mans pienākums ir gādāt, lai tas notiktu likuma ietvaros. Jums abiem, — dakteŗiem Veingartenam un Šēneram būs jāatbild tiesā par pretlikumīgu apiešanos ar līķiem — noslepkavotiem cilvēkiem. Rīt nāciet uz iecirkni parakstīt protokolu un tagad tūlīt sūtiet mums līdz to morgas vīru nopratināšanai. Neaizmirstiet, kungi, ka mums ir darīšana ar slepkavību!"

⁂

Pēc pārlaistās nejaukās nakts Šēners šai rītā jutās gaužām noguris, jo tikpat kā nemaz nebija spējis aizmigt. Prātu mocīja noslepkavotais vīrs. Kaut kas te nebija kārtībā. Pēc policijas vīru teiktā tā vien šķita, ka šī slepkavība nebija „skaidra un nevainīga". Aizdomas, kaut miglainas un netveŗamas, biedēja Šēneru pārlieku. Morgas vīrs konstatējis vēl dzīvību, bet kollēga Veingartens, dīvaini uztraucies, policijas ierēdņiem apgalvoja, ka vīrs bijis beigts. Vai tiešām varētu būt, ka Veingartens bija ļāvis cilvēkam nomirt bez palīdzības, lai iegūtu vajadzīgo sirdi? Kālab Veingartens viņu, Šēneru, meklēja tikai pēc stundas ceturkšņa un nevis tūlīt? Jā, bet atkal — kā morgas vīrs nozieguma vietā tik ātri un piepeši gadījies? Par to brīnījās arī policija. „Nav, nav skaidrības šai lietā!" vārtīdamies gultā un nomocījies bezmiegā, domāja Šēners.

Nelāgās aizdomas plivinājās viņa smadzenēs kā sikspārņi. Jo vairāk tādēļ, ka Veingartens nepiedeva Šēneram sirds atdošanu bērnu mātei un pēdējās dienās, kad vecais vīrs jūtami tuvojās galam, vairāk reižu bija to Šēneram pārmetis un sūkstījies, ka nav citas sirds. Veingartenam gan vecā vīra dzīvība neinteresēja nemaz. „Tā nauda, smukā naudiņa, kas aiziet gar degunu!" viņš žēlojās.

Kad uz rīta pusi Šēners viegli piesnaudās, tālruņa zvans skaudri iedzēla ausīs un viņu uzmodināja. Mēmās šausmās dakteris klausījās ziņojumu no policijas. Paldies Dievam, tas izklīdināja viņa aizdomas par kollēgu Veingartenu, bet šai gadījumā bija notikušas daudz šaušalīgākas lietas.

Kamēr morgas vīrs policijas iecirknī pratināts, notverts arī šāvējs. Morgas vīrs bijis gudrāks, slīpēts zellis, un pratinātāji no viņa nekā nav varējuši izdabūt. Uz jautājumu, kā tas gadījies, ka viņš ar slimnīcas mašīnu atradies turpat vai nozieguma vietā, ierazdamies jau īsu brīdi pēc slepkavības, morgas vīrs visādi izvairījās no tiešas un ticamas atbildes, kas pavairoja aizdomas, ka viņš slepkavībā iejaukts. Tā arī esot.

Šāvējs, liels vientiesis, jau pēc dažiem jautājumiem atzinies, ka morgas vīrs viņu uzpircis, lai klaidoni izprovocējot uz strīdu un tad nošaujot. Tikai lai uzmanoties, lai šaujot galvā vai vēderā, bet nekādā ziņā krūtīs, jo viņam esot vajadzīga vesela, nebojāta sirds kādam vecam bagātam vīram, kas par sirds pagādāšanu solījis labi samaksāt.

Tad nu beidzot arī morgas vīrs atzinies. Nošautais nav bijis dzīvs, to viņš melojis policistam, lai ātrāk varētu beigto dabūt slimnīcā sirds izņemšanai. Tā paša iemesla dēļ viņš tuvumā gaidījis ar mašīnu. Dakteŗi neesot vainīgi, jo tie par šo plānu nekā nav zinājuši. Slepkavības nodomā neesot arī slimais bagātnieks, sirds ieguvējs, vainojams. Viņš, morgas vīrs, zinādams, cik ļoti vecajam vajadzīga jauna sirds, gājis ar to aprunāties, vai tas viņam maksāšot pieklājīgu summu par sirds apgādāšanu. Slimais uztraucies: „Kā jūs to domājat, ka varat man apgādāt sirdi? Neesmu nekāds Mafijas loceklis un ar uzpirktām slepkavībām nenodarbojos, kaut man arī būtu jāmirst." Vecajam pat lūpas sākušas trīsēt. Tad morgas vīrs viņam iegalvojis, ka neprātojot nevienu nogalināt, bet zinot kādu, kas kuŗu katru dienu miršot. Tā tuvinieki jau nolēmuši mirēju vest uz kādu citu slimnīcu, bet viņš varot tos pierunāt, lai atgādātu mirēju šurp. Vecais viņam noticējis un solījis bagātīgi atlīdzināt. Tā nu tas viss noticis.

Abiem dakteŗiem tomēr būšot tiesā jāatbild par steidzīgo līķa uzšķēršanu un tā iekšu sajaukšanu, piesavinoties sirdi bez policijas ziņas.

Klausoties visu stāstīto, Šēneram tīri vai mati uz galvas cēlās stāvus. Ko gan toreiz teica tēvs? Vai viņš neparedzēja kaut ko tik atbaidīgu un baigu jaunajās sirds gaitās?

⁂

(Turpinājums sekos)

Latviešu nacionālista memuāri

ARTURS KRODERS „ATMIŅAS", TAUTAS SACELŠANAS DALIBNIEKA STĀSTS, IZDEVIS APGĀDS IMANTA 1968. GADĀ

Var būt dažādās domās par lielu notikumu aculiecinieku atmiņu vērtību, bet nav noliedzams, ka vēsturniekiem, kuŗi strādā gar kāda laikmeta attēlošanu, nāktos grūti tik pilnīgi savu uzdevumu veikt, ja nebūtu pētījamo notikumu laika biedru uzrakstītu atmiņu. Archīvu dokumenti ir līdzīgi ģindenim, kuŗam trūkst dzīvās miesas. Un šo dzīvo miesu var dot tikai dzīvu cilvēku atstātās atmiņu atzīmes.

Tādēļ jāpiekrīt Pāvilam Klānam, kas Artura Krodera grāmatai „Atmiņas" uzrakstījis ievada vārdus, ka „latviešu memuāru literatūra kā katrs šī rakstniecības veida sniegums, veido daļu no avotiem, kas plūst vēsturiskās pētniecības pamatos. Ar redaktora Artura Krodera ‚Atmiņām' apgāds šai nozarei pievieno vērtīgu papildinājumu. Laikā, kad mūsu pagātnes interpretāciju arvien vairāk iekrāso krievu uzspiestais zīmogs, tam īpaša nozīme, kas visspilgtāk izdalās Latvijas dzimšanas 50 gadu atceres gaismā."

Ir tādēļ labi, ka atmiņu autors, kuŗš šogad 9. aprīlī kļuva 77 gadu vecs, pasteidzies ar savu atmiņu pirmo trīs daļu publicēšanu, apvienojot tās vienā sējumā. Jāvēlas tikai, lai viņš nekavētos arī ar atmiņu nobeigumu, jo gadi aizrit ātri, un mēs neviens nezinām, cik kuram ilgi lemts dzīvot šai pasaulē...

Arturs Kroders savu atmiņu 1. sējumu iedalījis trīs daļās, katrā atsevišķi apskatot 1905. gada revolūciju, latviešu strēlnieku vienību dibināšanu un daļas strēlnieku pakļaušanos komūnistu vadībai, kā arī Latvijas brīvvalsts izcīnīšanas laiku. Vissaistošākā un labāk uzrakstītā daļa ir pirmā, kuŗa lasāma ar nepārtrauktu interesi. Autors personīgi pieredzējis „Kokneses revolūciju". Viņa tēvu, pagasta rakstvedi, notiesāja uz nāvi, bet vēlāk sodu mīkstināja, pārvēršot to mūža spaidu darbos. Tikai 1917. gada revolūcija pavēra viņa tēvam ceļu uz brīvību. Lielā Kroderu ģimene pēc tēva apcietināšanas un sekojošās notiesāšanas nokļuva lielās grūtībās. Pats autors kopā ar četriem skolas biedriem, sasaistījās „piecniekā", lai atriebtu kaŗa tribunāla upurus. Zēni lozēja, lai izšķirtu, kuŗam no viņiem jānošauj tribunāla priekšsēdis, kas jau tik daudziem latviešiem piespriedis nāves sodus. Liktenīgo lozi izvilka kāds mežsarga dēls, kas tad arī atentātā sašāva krievu ģenerāli, trāpot viņu tieši mēlē... Zēnu, protams, notvēra, notiesāja un pakāra, bet pārējos četrus krievu policija turpināja vajāt, kaut nekā tieši pierādīt nespēja. Autors beidzot bija spiests izmantot draugu izkārtotu bēgšanas iespēju, uzpērkot krievu cietumsargu, kad ieslodzīto pārveda no viena cietuma uz otru. Aizbēgot Kroders sevi nolēma bēgļa dzīvei trimdā.

Raksturīgi, ka 1905. gada nacionālos revolūcionārus, kuŗi cīnījās par latviešu tautas atbrīvošanos no vācu baronu un krievu birokratiem, latviešu internacionāli noskaņotie sociālisti, kas nekad nav varējuši pārraut savu nabas saiti ar krievu sociālistiem, centās pārvērst internacionālos revolūcionāros. Autors min kādu sociālistu Pogu, kas ārkārtīgi pūlējās latviešu revolūcionāros jauniešus pievērst „īstajai sociālisma ticībai". Atteikšmē uz Kroderu viņam tas neizdevās. Arturs Kroders visu mūžu palicis izteikts latviešu nacionālists. Jānožēlo, ka šī atšķirība starp 1905. gada nacionāladjiem un internacionālajiem revolūcionāriem pārāk maz pasvītrota grāmatās un rakstos, kas apskata šo revolūciju.

Atmiņu grāmatas otru daļu autors veltījis latviešu strēlniekiem, it īpaši nacionāli noskaņotajiem. Pēc A. Krodera datiem, uz Pad. savienību komūnistu kalpībā aizgājuši daudz mazāk latviešu strēlnieku nekā parasti mēdz apgalvot citi autori, kuŗi par šo strēlnieku gaitām raksta abās pusēs dzelzs priekškaram. Kroderam piekritusi ievērojama loma latvju karavīru nacionālajā savienībā, kuŗā viņš visus savus spēkus atkal veltījis cīņai ar internacionālistiem, kas par katru cenu vēlējās latviešu strēlnieku iejūgt krievu kreiso politiķu interešu ratos. Šķiet, ka daudziem tā laika karavīriem jāpateicas Kroderam, viņa līdzgaitniekiem un Latvju karavīru nacionālajai savienībai par pareizu orientēšanu sajukušajos apstākļos, kuŗi iestājās pasaulē pēc krievu lielās imperijas sabrukšanas.

Grāmatas beigās autors pakavējās arī pie Latvijas valsts tapšanas laika. Arī tad viņš neatlaidīgi cīnījās par latviešu nacionālo neatkarību, kuŗu apdraudēja ne tikai Austrumi, bet arī Rietumi, kas kā šīzi par dārznieku bija iecēluši vācu kareivjus par palīgiem latviešu valsts izcīnīšanā un aizsargāšanā pret krievu sociālistu un komūnistu uzbrukumiem. Vājajai jaunajai Latvijas valstij bija jācīnās pat vairākās frontēs, lai beidzot panāktu neatkarības atzīšanu un nostiprināšanu. A. Kroders gan kā politiķis un politisks runātājs, gan arī kā žurnālists un redaktors daudz darījis neatkarīgās Latvijas brīvvalsts tapšanas laikā, kuŗu viņš visai spilgti izgaismo savas atmiņu grāmatas trešajā daļā.

Apgāds Imanta grāmatu izdevis glītā sējumā ar Ernas Geistautes vāka zīmējumu un iekārtojumu. Tas viss ne tikai satura, bet arī apdares ziņā pārspēj visu, ko atmiņu literatūrā spējuši dot rakstītāji un izdevēji viņpus dzelzs aizkaram. Visai teicāms arī Pāvila Klāna ievads. Jāatzīst tomēr, ka grāmatas pirmā daļa, kuŗa apskata 1905. gada revolūciju un sarakstīta jau krietni agrāk, ne tikai literārā ziņā vien ievērojami pārspēj atmiņu otru un trešo daļu.

A. Kalns

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Mēs" Nr. 29 (67), raksti jaunatnei, šāgada pavasaŗa burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Alvars Ruņģis, 36 lpp.

„Treji Vārti" Nr. 14, izdevums literatūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei; marta/aprīļa burtnīca, redaktors Alberts Birnbaums, 64 lpp.

„Archīvs" 9. sējums, raksti par latviskām problēmām (šai sējumā: baznīca, skola, jaunatne), izdevusi Latviešu apvienība Austrālijā, piedalotles Kārļa Zariņa fondam, redaktors prof. Edgars Dunsdorfs, 234 lpp.

Jānis Tanks

KADAM NELAIKIM

Ar kliedzienu
tu sevi pieteici pasaulei,
ar nopūtu
no tās atvadījies.

Tu esi smējies, raudājis
un atkal kliedzis,
bet tevi neviens nav
sadzirdējis.

Beidzot tu atradi
savu vietu pasaulē
starp līdzīgajiem.
Tevi neviens vairs
nenostums un nenogrūdīs
ceļa malā,
lai palaistu gaŗām
ātros braucējus.

Lai viņi skrien,
tev nekur vairs nav jāsteidzas;
viņi visi drīz būs pie tevi,
gaŗlaicīgi tev nebūs.

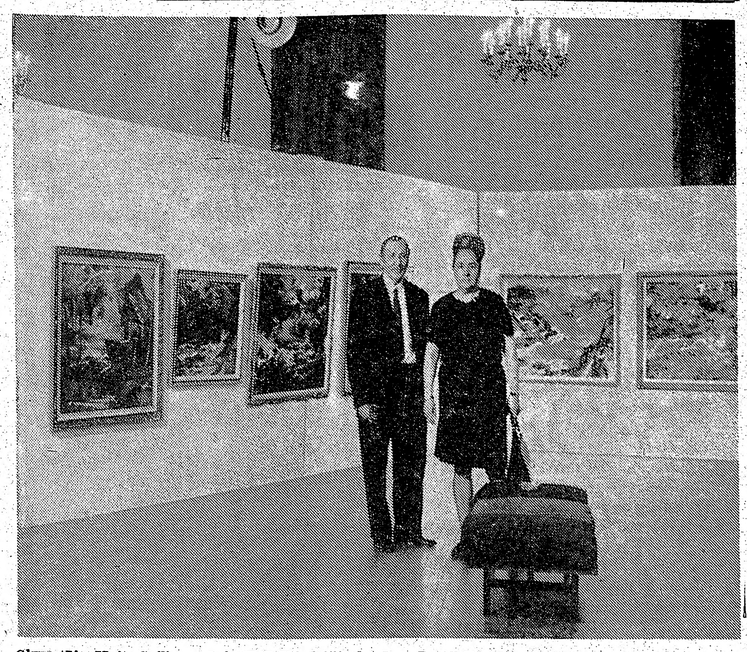

Gleznotājs Jānis Gailis savā izstādē Filadelfijā kopā ar B. Albāti. Foto: Bruno Rozītis

Nemiers un spēks

GLEZNOTĀJA JĀŅA GAIĻA IZSTĀDE FILADELFIJĀ UN JAUNS PROTESTA RAKSTS

Šogad Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda gadskārtējā tēlotājmākslas izstāde notika Ņujorkā, nevis pilsētā, kuŗā pulcējās delegāti Amerikas latviešu apvienības kongresā, un tā Filadelfijā nebūtu kongresa laikā izstādes, ja par to nepadomātu gleznotājs Jānis Gailis un viņa draugi. Un Jāņa Gaiļa izstāde izrādījās īpatāka nekā Kultūras fonda organizētā, kuŗā katrs mākslinieks izstādījās ar vienu vai dažiem darbiem. Gailis bija izstādījis 50 gleznu, visas lielā formāta. Dažas mazāk lielas starp „milžiem" tomēr it kā pazuda, jo lielākā daļa darbu bija 5x10 pēdu formātā. Mākslinieka arī bija laimējies atrast piemērotas telpas, lai lielformāta gleznas varētu pienācīgi izstādīt. Piezīmējams, ka viņš savu izstādi bija iekārtojis tajās pašās telpās, kuŗās kādreiz notika Kultūras fonda skate. Izstādes iekārtošanā bez paša J. Gaiļa ļoti daudz bija piestrādājis arī H. Gricēviċs.

Izstādi atklāja gleznotājs A. Treibergs, bet J. Gailis pēc tam apmeklētājus pacienāja ar boli. Desmit dienās skati apmeklēja tomēr tikai nedaudz vairāk par 100 mākslas draugu, to vidū arī daži ALAs darbinieki — U. Grava, A. Ritums un V. Kārklis. No izstādītajiem darbiem pārdeva 6. Vērtējot apmeklētāju un pārdoto glenu skaitu, nevar teikt, ka Filadelfijas latvieši būtu lieli mākslas draugi. ALAs kongresa dalībnieki, kas vēlējās šo izstādi apmeklēt, arī atrada laiku to izdarīt sēžu pārtraukumu laikos.

Daži ALAs kongresa dalībnieki tomēr izteicās, ka ne visus interesentus varētu ielaist izstādes telpās jo vēl nav pagājis pietiekami ilgs laiks, lai aizmirstos, ka Jānis Gailis solījis sastādīt „melno sarakstu", pēc kuŗa dažus apmeklētājus savās izstādēs nelaidīšot. Šo runu pamatā bija atgadījums nesenā Kultūras fonda izstādē, kuŗā ar dažiem darbiem piedalījās arī J. Gailis, bet par godalgu piešķiršanu bija citādos ieskatos nekā žūrija. Toreiz, liekas, bija arī runa par šādu „melno sarakstu", tomēr pats mākslinieks paskaidroja, ka izstādē Filadelfijā ielaisti visi, kas vien vēlējušies viņa darbus apskatīt. Par „melno sarakstu" viņš tikai pasmaidīja.

Skatot Jāņa Gaiļa izstādītos darbus, nav nekādu šaubu, ka viņa mīlestība pieder jūrai un ūdeņiem, kuŗi gleznoti dažādos apstākļos un dažādās krāsās. Viņa darbos atklājas nemiers un spēks, un tie liekas tikpat vētraini kā paša mākslinieka daba. Vētra saceļ viļņus, kuŗi traucas pret dažādiem šķēršļiem. Krastā izskalots koks ar visām saknēm vai kuģa atliekas akmeņainā jūras malā rāda maiņu vētrainajos apstākļos. Varbūt varētu teikt, ka dažos Gaiļa darbos īstenība mijas ar izdomu, ka mākslinieks redzamās formās attēlo neredzamo, kas rada abstraktas idejas. Katram darbam ir cita apdare un pieeja, arī citā krāsas.

Pēc paša mākslinieka skaitījuma, šī bija viņa 29. patstāvīgā izstāde. Bez tam viņš ar atsevišķiem darbiem bieži piedalījies kopīgās izstādēs. Par labāko un plašāko mākslinieks atzīst savu 1949. gadā notikušo izstādi Bādenbādenas lielajā Kūrmājas zālē, Vācijā, kuŗu bija izkārtojusi pilsētas kultūras padome. Tajā J. Gailis reprezentējās ar 85 darbiem. No līdzšinējām 29 patstāvīgajām izstādēm 9 notikušas Vācijā, 2 Kanadā un 1 Francijā, bet pārējās ASV.

Pēc izstādes Filadelfijā J. Gailis nosūtījis ALAs valdei 30. maijā datētu vēstuli, kuŗā norāda ka viņa izstāde ALAs kongresa laikā ir ne tikai boikotēta, bet pat propagandēts to neapmeklēt. Rakstā J. Gailis ALAs valdei arī atgādinājis, ka tā joprojām nav atbildējusi uz viņa pagājušā gada 31. oktobŗa un vēlākiem paskaidrojumiem attieksmē uz Klīvlendas izstādes Kultūras fonda lēmumu. Šo rīcību viņš izskaidrojis tā, ka esot izslēgts un nevēlams, tādēļ šāgada Kultūras fonda izstādē nepiedalījies.

Par nule notikušo šāgada Kultūras fonda izstādi Ņujorkā J. Gailis izteicās, ka saņēmis ap 30 telefonisku un rakstveida vērtējumu, ka izstāde bijusi vājas kvalitātes. To apstiprinājis arī žūrijas komisijas loceklis J. Audriņš. Paskaidrojams, ka Jānis Gailis 18. martā bija izsūtījis protesta rakstus 95 mākslinieki kuŗi piedalījušies agrākajās Kultūras fonda izstādēs.

Šai rakstā norādīts, ka Kultūras fonda valdes sēdē pagājušā gada 13. oktobrī viņa Klīvlendā izstādītie darbi atzīti par mazvērtīgiem un goda balvas necienīgiem, bet šo lēmumu un godalgošanas komisijas sastāvu viņš nevarot atzīt par objektīvu un pietiekami kvalificētu, jo žūrija nav spējusi viņa darbus izprast un novērtēt, kaut tie bijuši labākie, kuŗus viņš līdz šim veicis. Šo netaisno lēmumu viņš uzskatījis par apvainojumu, tādēļ protestam iznīcinājis savu izstādīto darbu „Saulriets Kursas jūrmalā". Protesta rakstu, par kuŗu plaši pērn informēja arī mūsu laikraksts, J. Gailis izdalīja pagājušā gada kongresā Vašingtonā. Tagad tas piesūtīts arī 95 mākslinieciem, kuŗi pavadvēstulē bija aicināti šāgada Kultūras fonda izstādē nepiedalīties, jo „nākamais laureāts jau kļuvis zināms, bet tas neesat Jūs".

Jāņa Gaiļa minētajā informatīvajā rakstā jaunajai ALAs valdei norādīts, ka no šiem 95 mākslinieciem Kultūras fonda izstādē Ņujorkā šogad piedalījušies tikai 35. Arī tas apliecinot, ka daudzi mākslinieki ar līdzšinējo Kultūras fonda rīcību nav apmierināti un zaudējuši uzticību, tādēļ Kultūras fonda sabrukums jau esot durvju priekšā. Jaunās ALAs valdes pienākums esot Kultūras fonda prestižu atjaunot, mainot nostāju un godalgošanas kārtību, lai atgūtu mākslinieku un sabiedrības uzticību.

—be

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(6. turpinājums

Ko meklējam, to atrodam. Neviens savām ausīm nespēj uztvert lielās dzīves simfonijas visas skaņas. Arī vislielākā pilnība, pilnīgākā mūzikālā dzirde ir būtībā nepilnīga. Bet ir labi, ja uzklausām citu cilvēku domaš, kuŗi dažkārt nav gudrāki par mums; ir labi ja apstājamies klajumā un priecājamies par cīruļa dziedāšanu un baltajiem mākoņiem, kas peld, vēja kā likteņa straumes nesti.

Kādreiz ir grūti zaudējumu pārvērst guvumā, nelaimi pārkalt laimē, bēdas pārkausēt priekā. Bet mūsu sirdis, tāpat kā jūra, ir padotas pastāvīgiem paisumiem un bēgumiem, pastāvīgai pārmaiņu stichijai. Ja mēs šos paisumus un bēgumus neievērojam, tad zaudējam saskari ar pasauli, izolējamies no cilvēkiem un dabas, kļūstam vientulnieki pret savu gribu. Tā ir kāda augstāka gudrība un kārtība, ko nevienam nav pa spēkam grozīt.

Man vajadzēja pavadīt šo vientulīgo ziemu, šo bezcerīgo, nelaimju caurausto nakti, lai beigās atvērtos acis. Es zinu, ka cilvēki ir savtīgi; jo vairāk kādam spēka un varas, jo viņš neiecietīgāks pret vājāko vēlmēm. Mēs arī reti kad jautājam, vai esam savu draugu uzticības cienīgi. Varbūt arī es neesmu Tavas uzticības vērts, varbūt Tu mani esi svērusi un atradusi pārāk vieglu? Es saku — varbūt, jo nezinu, ko Tu domā. Pagātne vairs nevar atgriezties. Šī sacelšanās, kuŗai tā ticēja visi tie, kas upurēja savu dzīvību, ir pievilusi visus. Vergs var sagaidīt atbalstu tikai no verga, nabagais var gaidīt palīdzību tikai no nabagā, tikai visvairāk cietušais saprot, ko nozīmē līdzcietīgs vārds. Kaut es visu to agrāk jau būtu atskārtis! Bet katrs cilvēks un katra tauta savas likstas uzveic, ja nelaimes brīdī nepaļaujas zemākiem instinktiem, bet rīkojas pēc paaudžu vecajiem tikumiem. Viena varmācība dzemdē otru, tāpat kā viens noziegums kļūst nākošā tēvs. Mūsu nākotne, cilvēces nākotne, ir atkarīga nevis no tautu naida, bet no tautu sadarbības, no savstarpējo centienu izpratnes. Ja mēs gribam atbrīvoties no varmācības jūga, mums pašiem jātiek galā ar savu vājību chimērām. Bet chimēru ir vēl tik daudz kā uzvarēto, tā uzvarētāju nometnē. Arī šausmas.

Varbūt rakstu nevietā, runāju tukšā telpā, bet manas klusēšanas svece ir izdegusi. Dziļas nojautas čukst man, kas sakāms, un es dzirdu kādu balsi šajā pavasaŗa naktī. Šo balsi neviens nevar apklusināt..."

Imre bija dziļi aizmidzis, elpoja mierīgi kā cilvēks, ko nenospiež rūpes. Česlavs pacēla atkal acis pret logu. Tālumā mēnesnīcā zibināja kādas mašīnas prožektori. Mašīna, liekas, tuvojās viņu mājai pa ļikloču ceļu gar pašu ezermalu. Jā, tā brauca šurp. Česlavs Dombrovskis palūkojās pulkstenī, tas rādīja ceturto rīta stundu. Tā bija parastā stunda, isi pirms celšanās, lai dotos darbā, kad ieradās cilvēku mednieki pēc jauniem upuriem. Visi apcietināšanas gadījumi, kuŗus viņi zināja, bija notikuši laikā starp četriem un pieciem rīta agrumā...

Vēl tikai dažas minūtes, un viņš būs važās slēgts. Ko glābt, ko slēpt? Česlavs piesteidzās un raustīja Imri pie pleca, bet tas bija tik cieši aizmidzis, ka pagāja ilgāks brīdis, kamēr gulētājs atvēra acis un nesaprašanā raudzījās savā kaimiņā. Laukā jau ierējās lielais vilku suns, kuŗš visu nakti dežūrēja dārzā. Gaisma bija apdzisusi, tātad — mašīna apstājusies laukā pie vārtiem. Suns slējās stāvus pie augstās sētas un neganti rēja.

„Celies, celies! Sveša mašīna..." čukstēja Česlavs.

„Mašīna?" it kā neticēdams, ierunājās Imre. Bet nākošajā mirklī viņa ķermenis kļuva kā saspringta atspere. Viņš bija laukā no gultas, mirklī saģērbās. Tad satvēra mašīnpistoli un ievadīja stobrā municiju.

„Tik viegli ar mums viņi netiks galā," iesaucās Imre, „ja tur nav vesels policijas vads! Saturies, nebaidies... Kaut gan šaubos, ka mūsu draugi būs apieti vai atklāti, ka iebrukums notiek bez viņu ziņas. Bet nekad nevar zināt, cik pretinieks ir viltīgs. Arī Maleters nebija pietiekami piesardzīgs..."

Česlavs paņēma arī savu mašīnpistoli, un abi nostājās savā pusē logam aizsegā. Dārzs nevarēja būt ielenkts no visām pusēm, tad suns skraidītu apkārt. Viņš rēja tikai pie vārtiem; tātad — svešinieki bija tikai tur. Varbūt tā ir tikai parastā patruļa, kādas jau daudzreiz bija apciemojušas garīdznieka mītni un, tuvāk nepainteresējoties par tās iemītniekiem, atkal aizbraukušas. Ne jau visi, kas ārēji it kā kalpoja Kadara režīmam, bija pārdevuši sirdsapziņu.

Augstie vārti šai brīdī lēni atvērās, un pa tiem devās iekšā divi silueti, tērpušies gaŗos mēteļos. Brunojuma nevarēja manīt. Imre, mirkli uzmanīgi vērojis naksnīgos nācējus, čukstēja Česlavam:

„Man liekas, tie mūsējie. Pirmais Kovačs. Bet kādēļ viņi ierodas naktī un divi? Tas nekad līdz šim nav noticis. Tik viegli tagad būtu paņemt viņus uz grauda!" turpināja čukstēdams Imre. „Bet ja nu tie ir mūsējie? Arī mūsu domu biedri dažkārt valkā milicijas formas tērpus un zilās cepures. Tās ir vislabākā garantija, vislabākā maskēšanās metode. Krievi nav paguvuši visus vēl izvērtēt un izsijāt. Acīm redzot, viņiem trūkst uzticamo starp ungāriem un pašiem nav tik daudz ungāru valodas zinātāju. Jaunus policijas kadrus Kadaram nav tik viegli sameklēt."

„Protams, katra uzvara dod ne vien priekšrocības, bet izraisa arī pavadparādības," piemetināja Česlavs. Imres nosvērtā izturēšanās un mierīgā valoda bija mazinājusi arī viņa sākotnējo uztraukumu. Viņš piegāja pie galda, salocīja aprakstītās papīra lapas un noglabāja kabatā.

„Rakstīji viņai?" Imre smīnēdams jautāja, labi zinādams, pie kā Česlavs domās kavējas.

„Rakstīju. Nespēju ilgāk klusēt," Česlavs taisnojās. Tomēr jautājums aizvainoja, iedzēla.

„Nekas, būs labi. Tie ir mūsējie. Es tagad skaidri redzu, ka druknākais ir Kovačs; viņš iet it kā palēkdamies. Un mūsu suns viņam seko. Suns nekad nekrāpj savu saimnieku, nenodod to pretiniekam. Suņa instinkts ir nemaldīgāks par mūsu prātu..."

„Bet tas vēl neizskaidro visu. Ja viņi ierodas naktī, jābūt ārkārtējiem apstākļiem. Mums kāds nācis uz pēdām. Varbūt šis brīdinājums nāk par vēlu?"

„Tavi jautājumi var nogalināt!" iecirtīgi atbildēja Imre nepacietīgajam Česlavam, kuŗš, bezmiegā pavadījis nakti, visas parādības un visas briesmas redzēja dubultā lielumā. „Tie ir bīstamāki nekā slepenpolicijas terrors. Kādēļ mums pašiem izgudrot nevajadzīgas šausmināšanās? Tās mulsina cilvēku un laupa tam spriešanas un rīcības spēju. Nekļūsim par iedomu slimniekiem vai šajā gadījumā par savu iedomu mocekļiem. Ja mēs esam gaidījuši un izturējuši tik daudz mēnešu, tad tagad izturēsim arī nedaudzās minūtes, kamēr atklāsies visas iespējas vai briesmas.

(Turpinājums sekos)

Starptautiskā karavāna Toronto

Pēc otra pasaules kaŗa straujais ieceļotāju pieplūdums Ziemeļamerikā pārveidoja arī Kanadas lielāko pilsētu sejas, kā arī saimniecisko un sabiedrisko dzīvi, taču liekas, ka par ieceļotāju galveno mērķi un centru kļuvusi tieši Toronto, kuŗa daudzo un dažādo tautību ziņā tagad salīdzināma ar Bābeli. Protams, ikdienas dzīvē, gadiem ejot, lielā tautību mozaīka it kā izlīdzinājusies, pamazām sakūstot „pārkausēšanās katlā", tomēr daudzo etnisko grupu nacionāli-sabiedriskā un kultūras dzīve izteiktāk vai mērenāk turpinās, galvenokārt koncentrējoties lokālās organizācijās, klubos vai līdzīgos pasākumos. Atzīmējot atsevišķas tautības nacionālās dienas un lielākus notikumus, bijusi izdevība vērot starptautisko kultūras gaisotni. Dažkārt atsevišķās etniskās grupas gan pašas savā ierosmē, gan vietējo kanadiešu iestāžu mudinātas piedalījušās arī plašākos kanadiešu sarīkojumos ar etnografiskiem vai citiem priekšnesumiem. Kaut bieži vien cildināti un uzteikti, šie notikumi tomēr nav spējuši jūtami iekustināt vai aizraut vietējo iedzīvotāju masas, kā tas notika, piemēram, Anglijas bļauru Bītļu viesošanās laikā. Arī latviešu dziesmu svētki un līdzīgi sarīkojumi vietējo notikumu straumē, vismaz publicitātes ziņā, palikuši tikpat kā neievēroti un plašākai iedzīvotāju daļai nezināmi.

Tādēļ tagad, kā jau ziņots, Toronto tautas mākslas padome, saņēmot pilsētas valdes plašu morālu un materiālu atbalstu, nolēmusi organizēt plašu etnisko grupu lielsarīkojumu, kuŗam dots nosaukums „Metro International Caravan 69". Tas ir pilnīgi jauna veida pasākums, kuŗā šogad piedalīsies vismaz 28 dažādas tautības, bet nākotnē tas paredzēts, ja būs labi panākumi, par gadskārtēju notikumu Toronto sabiedriskajā dzīvē. Šīs „starptautiskās karavānas" galvenais nolūks ir parādīt pilsētas iedzīvotāju plašākām masām atsevišķo etnisko grupu kultūras dzīves dažādību un vērtības, tā reizē apliecinot Toronto starptautisko seju un raksturu. Kā rīkotāji cer, šis pasākums savukārt ierosinās un stiprinās arī pašas etniskās grupas, mudinot tās turpmāk aktīvāk piedalīties vietējā sabiedriskajā dzīvē.

Mākslinieka Otto Grebzes zīmētā „vīza", kuŗu iespiedīs visu starptautiskās karavānas dalībnieku „pasēs", kuŗi apmeklēs par Rīgu pārvērsto Latviešu namu Toronto.

Šāgada „karavāna" notiks laikā no 26.—30. jūnijam, ar kulmināciju 1. jūlijā, kad atzīmēs Kanadas dibināšanas dienu pie Toronto pilsētas valdes nama, kā arī Etobikokas, Jorkas, Austrumjorkas, Ziemeļjorkas un Skarboro pārvaldes namiem. Šai laikā katra etniskā grupa, kuŗa pasākumā piedalās pašu izraudzītā centrā, to nosaucot savas zemes galvaspilsētas vai citā raksturīgā vārdā, būs iekārtojusi dažādas skates, noorganizējusi etnografiskus priekšnesumus un izveidojusi ēdnīcas apmeklētāju iepazīstināšanai ar savu nacionālo kulināro mākslu. Latviešu centrs, kā jau ziņots, būs iekārtots Latviešu namā, kurš trīs dienas kļūs par Rīgu.

Izcila vērība būs veltīta piemērotam un raksturīgam telpu dekorējumam, šai ziņā labāk sagatavotos centrus godalgojot. Kā Ziemeļamerikā parasts, izraudzīs arī „starptautiskās karavānas" karalieni, katrai etniskajai grupai iepriekš izvēlot savu kandidāti — savas tautas vai galvaspilsētas karalieni, kuŗa tad 1. jūlijā „mērosies daiļumā" ar pārējo tautību pārstāvēm.

Karavānas rīcības komiteja iepriekšpārdošanā (tās būs dabūjamas atsevišķo tautību rīcības komitejās un vēlāk centros) laidīs īpašas „pases", kuŗas dos tiesības bez ieejas maksas apmeklēt visus etniskos centrus un sarīkojumus. Katrā „oazē", kuŗā karavānas dalībnieki iegriezīsies, šīs pases apzīmogos ar īpašu šim pasākumam gatavotu zīmogu, tā izsniedzot it kā „vīzu", kā to darīja, piemēram, katras valsts paviljonā 1967. gada pasaules izstādē Montreālā. Satiksmi ar visiem centriem uzturēs speciāli autobusi, kuŗi karavānas laikā aties katru stundu, sākot ar plkst. 6 vakarā, no jau minētajiem pilsētas un pārvalžu namiem. Rīkotāji apņēmušies gādāt par plašu atsevišķo centru un to sarīkojumu publicitāti ne vien Toronto, bet arī citās apkārtnes pilsētās. Arī etnisko grupu dažādajiem saimnieciskajiem pasākumiem būs labas iespējas savu ražojumu reklāmēšanai.

Latviešu centra jeb Rīgas rīcības komitejā LNAK valde uzaicinājusi 15 Toronto latviešu organizācijas un draudzes. Tā prsēža I. Alkšņa vadībā jau paveikusi visus steidzamākos priekšdarbus, daļēji izkārtojusi arī jau priekšnesumu programmu, kā arī vienojusies par telpu dekorējumu, kurš atradīsies mākslinieka O. Grebzes pārziņā. Latviešu nama augšzālē būs iekārtota tēlotājmākslas izstāde J. Zuntaka un daiļamatniecības skate V. Vilsones izkārtojumā. Karavānas „pases" resp. ieejas kartes jau tagad iegādājamas Toronto latviešu kreditsabiedrības birojā un DV grāmatnīcā Latviešu namā, DV namā, A. Bērziņa nekustamu īpašumu pirkšanas un pārdošanas birojā, A. Miķelsones delikatešu veikalā, Lotus, Crest Florist un Venus puķu veikalos un Hamiltonas latviešu biedrības grāmatnīcā, kā arī pie rīcības komitejas prsēža I. Alkšņa (30 Kecala Rd., Scarborough, Ont.; tālr. 757—9490), kas visiem interesentiem sniedz arī tuvāku informāciju,

R. N.

☆

Bez latviešu centra Rīgas starptautiskās karavānas maršrūtā paredzētas šādas oazes:

Holandiešu centrs „Amsterdama" — 1967 Ellesmere Rd., Scarboro 722.

Grieķu centrs „Atēnas" — 115 Bond St., Toronto 200.

Vāciešu centrs „Berlīne" — 410 Sherbourne St., Toronto 284.

Slovaku centrs „Bratislava" — 1407 Dundas St. W., Toronto 145.

Ungāru centrs „Budapešta" — 245 College St., Toronto 130.

Karaībiešu centrs „Salas" (The Islands) — 103 Yonge St., Toronto 210.

Švābu centrs „Zilā Donava" (Blue Danube) — 214 Main St., Toronto 296.

Īru centrs „Dublina" — 1967 Ellesmere Rd., Scarboro 722.

Šveiciešu centrs „Ženēva" — 321 Davenport Rd., Toronto 180.

Somu centrs „Helsinki" — 25 York Mills Rd., Willowdale 440.

Ķīniešu centrs „Hongkonga" — 58 Cecil St., Toronto 130.

Poļu centrs „Krakova" — 62-64 Claremont St., Toronto 140.

Otrs poļu centrs „Varšava" — 805 Dovercourt Rd., Toronto 173.

Trešais poļu centrs „Zakopane" — 206 Beverly St., Toronto 130.

Ukraiņu centrs „Kijeva" būs iekārtots divās vietās — 83-85 Christie St., Toronto 174; un 279 College St., Toronto 130.

Portugaļu centrs „Lisabona" — 558 Adelaide St. W., Toronto 229.

Slovēņu centrs „Ļubļana" — 321 Davenport Rd., Toronto 180.

Angļu centrs „Londona" — 23 Grange Rd., Toronto 133.

Filipīņu centrs „Manila" — 23 Grange Rd., Toronto 133.

Meksikāņu centrs „Meksikositija" — 84 Richmond St. W., Toronto 110.

Kanadiešu centrs „Otava" — 321 Davenport Rd., Toronto 180.

Trinidadiešu centrs „Port of Spain" — 321 Davenport Rd., Toronto 180.

Italiešu centrs „Roma" — 23 Toryork Rd., Weston 486.

Skandinavu centrs „Skandinavija" — 321 Davenport Rd., Toronto 180.

Bulgāru centrs „Sofija" — 237 Sackville St., Toronto 246.

Igauņu centrs „Tallina" — 958 Broadview Ave., Toronto 355.

Austriešu centrs „Vīne" — 207 Beverly St., Toronto 130.

Lietuviešu centrs „Viļņa" — 1021 College St., Toronto 173.

Krievu centrs „Volga" — 823 Manning Ave., Toronto 174.

Toronto latviešu ģimnazijas abitūrienti kopprieksnesuma laikā dzejā un īsreferātos raksturo Latgali; pie pults — Māris Siliņš runā par Aglonas baznīcu. Foto: J. Liģers

Atklāts lielākais mākslu centrs Kanadā

Ar pienācīgo pompu, klātesot ministru prezidentam Trudo, valdības pārstāvjiem, diplomātiem un kanadiešu sabiedrības izlasei (bet ļoti maz jauniešiem), Otavā 2. jūnijā oficiāli atklāja Kanadas jauno Mākslu centru. Celts uz daļēji Otavas pilsētas dāvātajiem 6½ akriem zemes, netālu no parlamenta ēkām, Kanadas nacionālais mākslu centrs prasījis vairāk nekā 6 gadu darbu un izmaksājis 46,4 milj. dolaru. Ar šo īstenota 55 kanadiešu mākslu grupu iecere izvērst valsts galvaspilsētu, kuŗā līdz šim valdīja mierīga politiķu un akadēmiķu gaisotne, arī par mākslu pilsētu starptautiskā mērogā.

Par federālās valdības līdzekļiem celtais Mākslu centrs izveidots pēc Kanadas izcilāko ekspertu atzinumiem, ievērojot šoreiz ne tikvien ārējo greznību (kā neizdevīgajā O'Keefe centrā, Toronto), bet pirmajā vietā liekot atsevišķo mākslu un mākslinieku vajadzības, kā arī apmeklētāju ērtības. Ēku kompleksā, no kuŗa laba daļa ir zem ielas līmeņa ir 3 teātri

Operas jeb koncertzālei ir 2300 sēdvietu pakavveida skatītāju telpā, kuŗā ar grozāmiem paneļiem un priekškariem griestos un sienās iespējams pārveidot akustiku, lai tā būtu piemērota vai nu balsij vai orķestrim, atkarā no snieguma. Zālei ir trīs balkoni, bet vistālākais sēdeklis no skatuves ir tikai 114 pēdu atstatumā. Pēc Metropolitena operas skatuves nule pieminētā jaunā operas skatuve Otavas Mākslu centrā ir lielākā visā Ziemeļamerikā.

Otrā — 800 sēdvietu teātrī, ar vienu balkonu, skatuve izveidota līdzīgi Stratfordas nacionālā teātŗa skatuvei, Ontario, pēc vismodernākajām atziņām. Kaut šis teātris celts īpaši drāmu vajadzībām, tas izmantojams arī vokāliem vai kamermūzikas koncertiem.

Trešajā teātrī, t. s. eksperimentālajā studijā ar 300 sēdvietām, režisoram un dekorātoram pašiem iespējams izveidot skatuves un skatītāju telpas aranžējumu. Studija ir sešstūraina, ar šauru balkonu visgaŗām zālei, un skatuvi, kuŗu var pacelt 18 collaš, vai arī nolaist līdz 12 pēdām zem zāles grīdas līmeņa. Visi trīs teātri apgādāti ar nepieciešamām ierīcēm radio un televīzijas raidījumiem, kā arī eventuālai filmu izrādīšanai. Jebkuŗā gadalaikā apmeklētājiem būs arī iespēja priecāties par „ideālu" temperātūru Mākslu centra telpās.

Bez minētajam trim skatuvēm, iekārtots arī 100 sēdvietu salons kamermūzikas koncertiem vai arī pieņemšanām, 2 restorāņi un kafejnīca, kā arī 6 pastāvīgi un 6 pārvietojami bāri, kas izrāžu starpbrīžos atvērti. Piezīmējams, ka domāts arī par telpu vispusīgu izmantošanu: izrādēm nenotiekot, iespējams iznomāt fuajē banketiem līdz 1000 personām. Pazemē ierīkota arī garāža 900 automašīnām, no kuŗas eskalātori un kāpnes ved tieši teātŗu priekštelpās Mākslu centrs izdaiļots gleznām, skulptūrām, gobelēniem, strūklaku u. c. vairāk nekā pusmiljona dolaru vērtībā.

Oficiālās atklāšanas programmai Kanadas „pirmajā īstajā operas namā" (kā pēc pirmizrādes rakstīja „The Globe and Mail" kritiķis Vitekers), bija izvēlēta grieķu komponista Jana Senakisa modernais balets „Krānergs", ar Rolāna Petī choreografiju un ungāra Viktora Vasareljа dekorācijām, kas šai reizē piedzīvoja pasaules pirmuzvedumu Kanadas nacionālā baleta iestudējumā. Nākošajā vakarā Montrealas Le Theatre du Nouveau Monde „iesvētīja" teātŗa skatuvi ar Aristofāna komēdijas „Lizistrata" pārveidojumu modernā dziesmu spēlē. 4. jūnijā eksperimentālajā studijā notika kanadiešu autora Džeka Vintera darba „Viesību diena" (Party Day) pirmizrāde, bet 5. jūnijā atklāja salonu ar Vinipegas „Manitoba University Consort" kamermūzikas ansambļa koncertu. Minētā programma, bez citām, paredzēta līdz 15. jūnijam. Pēc tam līdz 1. septembrim notiks viegla satura žanra vasaras izrādes ar Harija Belafontes, Marlenas Dītrichas (no 5. — 10. augustam), Montrealas simfonijorķestŗa u. c. piedalīšanos, filmu izrādes u. c.

Sākot ar 1. septembri līdz nākamā gada maijam, savai pirmajai sezonai, Nacionālais mākslu centrs paredzējis franču Le Theatre du Capricorn, Stratfordas nacionālā teātŗa, Kanadas operas sabiedrības, kā arī daudzu ārvalstu teātŗa ansambļu, instrumentālistu un vokālistu viesizrādes. Iecerēta bērnu izrāžu serija, gaidāma arī Moljēra pazīstamās komēdijas „Skapēna nedarbi" uzvedums. Centra pastāvīgo 45 mūziķu orķestri diriģēs Mario Bernardi, kurš kopš 1963. gada vadījis Sadlera Velsa operas orķestri Anglijā. Paredzēta arī 8 dziedātāju un 10 instrumentālistu koncertu serija.

Jāvēlas, lai jaunajam mākslu centram būtu financiālajā ziņā stabilāka nākotne nekā līdzīgajiem pasākumiem Montrealā (Place des Arts) un Toronto (O'Keefe centrs). Kā ziņoja kanadiešu laikraksti — tas ir gan nacionāls pēc vārda un vadības, bet Centra saimniecības kārtotāji jau tagad „cīnoties" ar Trudo valdības pārāk skopi piešķirtajiem līdzekļiem.

S.

Laimu Burģeli un Viesturu Treigutu 24. maijā Toronto Sv. Jāņa baznīcā salaulāja archibīskaps A. Lūsis un māc. Ā. Čops. Par turpmāko dzīvesvietu jaunlaulātie izvēlējušies Toronto.

Foto: J. Liģers

TORONTO ZIŅAS

● DV Toronto nodaļas valde ar talciniekiem informācijas daļas vadītāja V. Ciņa un aprūpes daļas vadītāja A. Beizaka vadībā 26. maijā sagatavoja izsūtīšanai ap 800 latviešiem 14. jūnija ziedojumu vākšanas materiālus.

● Sv. Jāņa draudzē archibīskaps A. Lūsis kristījis Lauru Ainu Kalniņu, Ziedoņa un Ilgas, dzim. Kleinbergas, meitu, bet Austrumu draudzes mācītājs A. Briedis Bramptonā kristījis Stīvenu Ramanu, Andŗa un Normas dēlu.

● Burlingtonas pilsētas valde, izsniegusi atļauju jaunas ēkas celšanai Sidrabenē, kuŗa domāta saimniecības personāla novietošanai, ar 10 guļamistabām un vienu lielāku lasāmtelpu atpūtai. Būvuzņēmējs J. Androvičs ēku projektējis ar aprēķinu, lai to varētu izmantot arī veco ļaužu atpūtai vasaras mēnešos, tādēļ tās celšanai izlietos Sv. Andreja draudzes veco ļaužu mītnes fonda līdzekļus. Projekta izmaksa kalkulēta uz apm. 10.000 dol.

● Jaunatnes pulciņa Staburags gada sapulcē 30. maijā piedalījās 35 dalībnieki, apmēram puse no biedriem, tomēr jaunu valdi izraudzīt neizdevās, jo visi kandidāti atteicās. Tā valdes vēlēšanas atlika uz septembri, kad tās notikušas arī iepriekšējos gados. Pārrunājot aizvadītā posma darbību un materiālos zaudējumus, sapulce atzina, ka turpmāk mazāk jāpriecājas, bet vairāk jāstrādā, nerīkojot arī plašākus sarīkojumus, jo sabiedrība nav atsaucīga. 80 dol. zaudējumu, kuŗu radīja pēdējais pulciņa rīkotais koncerts, izdevās daļēji nosegt, Erikam Preisam ziedojot 10 dol., Latviešu nama valdei samazinot paredzēto maksu par telpām un palīdzot LNJAK valdei, tāpat izlietojot sludinājumu ienākumus pulciņa žurnālam „6K". Sapulce vienojās, ka turpmāk vairāk jādarbojas kā darba kopai, piedaloties talkās u. t.t. Pirmā talka paredzēta 14. jūnijā Saulainē, piedaloties uzpošanas darbos. Tai jau pieteikušies ap 30 pulciņa dalībnieku, citi vēl var pieteikties pie Dāvja Maksiņa.

● TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksmē 30. maijā Latviešu namā piedalījās 22 dalībnieki. Ievadījumā pr-ks V. Sabanskis informēja par kopas dzīves un darba aktuālitātēm. Iestājušies 5 jauni biedri, kuŗu kopskaits tagad ir 93. Nākošā kopas sanāksme paredzēta septembŗa sākumā. Ar vakara referentu A. Liepkalnu, kas runāja par tematu „Plastikas izveidošanās un tās lietošana ikdienišķajā dzīvē", klausītājus iepazīstināja A. Palieps. Nobeigumā referents atbildēja uz jautājumiem. Bija arī pārrunas.

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Pēc 3 nedēļu pavadīšanas vietējā St. Džozefa slimnīcā 27. maijā negaidīti miris (veselības stāvoklis jau bija tiktāl uzlabojies, ka ārsti domāja par atlaišanu no slimnīcas) Hamiltonas latviešu sabiedrībā labi pazīstamais Arnolds Reimanis, kas bija dzimis 1917. gada 31 janvārī Rīgā, kur arī beidzis valsts technikumu un studējis Latvijas universitātē. Otra pasaules kaŗa laikā viņš bija Latviešu leģiona virsleitnants un, būdams leģiona slimnīcas priekšnieka adjutants, izveda slimnīcu no Rīgas, kad Latvijas galvaspilsētai būstami pietuvojās fronte. Viņš piedalījās arī turpmākajās leģiona slimnīcas gaitās un strādāja tajā arī pēc kaŗa, kad to pārdēvēja par Lībekas latviešu slimnīcu. Ieceļojis Kanadā, A. Reimanis turpat 20 gadu strādāja Hamiltonas uzņēmumā Danks Construction Ltd., pēdējos gados kā vicedirektors būdams tā praktiskais vadītājs. Viņu pēdējā gaitā no St. Simsons, piedaloties ap 200 iju 29. maijā izvadīja māc. E. Pavasars un anglikāņu mācītājs Simsons, piedaloties ap 200 izvadītājiem. Šķirstam slīgstot vainagu un ziedu bagātībā, baznīcā pie tā goda sardzē stāvēja virsnieku un DV goda sardze. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre Lidija ar meitām Daci un Ievu, kā arī māte un divas māsas Anglijā.

I. B.

● Latviešu katoļu kopas Ģimenes dienas sarīkojumu 31. maijā ievadīja ar kopas himnu, tad pr-ks A. Kairišs īsā uzrunā pakavējās pie ģimenes nozīmes katras tautas dzīvē. Par tematu „Ticības krīze jauniešos" referēja Dr. P. Čakulis. Priekšnesumu daļā tautas dziesmas par bērniem un vecākiem skaitīja Paulis Jasmiņš un Anita, Brigita un Norberts Loci, bet akordeona solo spēlēja Sandra Riktere un Andris Kairišs. Sarīkojums beidzās ar saviesīgu vakaru.

● Vietējās latviešu ev.-lut. Kristus draudzes dievkalpojumā 1. jūnijā piedalījās draudzes svētdienas skolas koris ar divām dziesmām, bet pēc dievkalpojuma baznīcas sarīkojumu telpās notika skolas mācību gada nobeiguma akts, kuŗu ievadīja māc. E. Pavasars. Skolas pārzine Regīna Pavasara pateicās vecākiem un skolotājiem par veikto darbu un sniegto atbalstu. Mācības apmeklējuši 104 bērni bībeles klasēs, bet 66 svētdienas skolā, darbojoties 17 skolotājiem, no kuŗiem 8 paši agrāk mācījušies šai skolā. Notikušas 19 mācību stundas, kā arī Ziemsvētku eglīte un Ģimenes dienas sarīkojums, kuŗos skolas audzēkņi uzstājās ar priekšnesumiem. Klašu audzinātāji izdalīja krustiņus bērniem par kārtīgu skolas apmeklēšanu, tad māc. E. Pavasars pasniedza bībeles klases pabeigšanas apliecības Aivaram Dzelmem, Arnim Dābolam, Rutai Ezerkalnai, Alvim Fogelam, Uldim Imuram, Astrīdai Ķikaukai, Arnim Šnikvaldam, Aidai Šulcai, Viesturam Ceram, Jānim Grīnvaldam, Aivaram Jēkabsonam, Ritai Kopai, Andrim Legzdiņam, Anitai Lejai, Raimondam Rejeram, Anitai Tuklerai un Inesei Tuklerai.

BSK.

MONTREALA

● Arī šogad pasaules izstādes laukumā Montreālā notiks izstāde „Cilvēks un viņa pasaule", kuŗas atklāšanā 14. jūnijā plkst. 2 pēcpusdienā Nāciju laukumā piedalīsies arī 22 etniskās grupas ar priekšnesumiem, kuŗi ilgs pāris stundu. Latviešus pārstāvēs tautas deju kopa Ačkups tās pr-ka J. Zilkalna vadībā ar dejām apm. 10 minūšu ilgā uzvedumā. Izstādes atklāšanā ieradīsies arī Kanadas ministru prezidents Trudo un Montrealas pilsētas galva Drapo ar citiem goda viesiem. Kopuzvedums sāksies ar parādi un visu nacionālo grupu karogu gājienu. Latvieši aicināti visas izstādes laikā piedalīties arī ar saviem daiļamatniecības darbiem. Šo jautājumu kārto vietējās vanadžu kopas pr-ce V. Māldere un Ačkupa pr-ks J. Zilkalns.

● Tradicionālais Jāņu sarīkojums notiks 21. jūnijā Tērvetē. Bez jāņugunīm, siera un alus svinēšanu kuplinās arī montrealiešu populārā jauniešu grupa Ačkups. Ja laika apstākļi nebūs izdevīgi, svinības notiks pietiekami lielās telpās, ja ja laiks būs jauks, tad viss Tērvetes plašums atradīsies līgotāju rīcībā. Telpu pārnakšņošanai, kā arī dažādu atspirdzinājumu pietiks visiem.

—ms

SV. KATRĪNAS

● Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku klubs 14. jūnijā plkst. 7.30 vakarā jau 15. reizi rīko zušu makšķerēšanas sacensības, kuŗu nobeigums plkst. 12 naktī, kad visiem dalībniekiem jābūt svēršanas un vērtēšanas vietā. Paredzētas godalgas un pārsteiguma balvas. Pirms sacensībām plkst. 3 pēcpusdienā būs kopīgs launags ar līdzņemtiem groziņiem, kuŗu uz vietas varēs papildināt ar zušiem, reņģēm un siļķītēm. Pēc launaga notiks spininga mērķmešanas sacensība, katram dalībniekam lietojot personīgo spiningu, tikai ar vienāda svara 3/8 unču gumijas svariņu. Ja būs pieteikami interesentu, notiks arī sacensība tālumā sviešanā. Launags un pieteikšanās sacensībām tai pašā vietā, kur iepriekšējos gados — „piknika" laukumā starp Niagara - on - the Lake un Queenston Niagaras upes malā, kur būs izlikti uzraksti „Zuši". Sacensībās var piedalīties visi interesenti neatkarīgi no tā, vai ir organizēti vai neorganizēti makšķernieki.

VINIPEGA

● DV Manitobas nodaļas mednieku un makšķernieku sekcijas gada sapulcē 1. maijā, līdzšinējam vadītājam K. Līcēnam atsakoties kandidēt, par sekcijas vadītāju ievēlēja Armandu Kēleru, bet valdē A. Larojanovu un M. Jandavu. Aizvadītajā gadā sekcijas dalībnieki piedalījušies DV organizācijas globālajās šaušanas meistarsacīkstēs, Kanadas DV dienās un vietējos sarīkojumos. Jauno makšķerēšanas sezonu Manitobā atklāja 17. maijā, bet daži laikraksti bija minējuši 15. maiju, kā rezultātu dažiem nepacietīgākiem makšķerniekiem izņāca „saraušanās" ar iestāžu pārraugiem. Sekcijas makšķernieku kopīgais izbraukums paredzēts jūnija beigās, bet vietu un tuvāku laiku sekcijas vadība paziņos ar īpašu rakstu visiem biedriem vismaz nedēļu iepriekš.

J. Z.

EDMONTONA

● Pēc vairāk nekā 15 gadu nodzīvošanas savā mājā Ailes ezera malā, ap 60 jūdžu rietumos no Edmontonas, 11. maijā Oskars un Emma Antonoviči pārcēlās uz dzīvi Toronto pie meitas un znota inž. E. Tauriņa. Stacijā no vecmāmiņas un vectēva atvadījās mazdēls, mazmeita, vedekla un dēls Jadvins Atvars.

● Ar īsu laika atstarpi Edmontonas latvieši pēdējā gaitā izvadījuši divus tautiešus. 19. maijā rītā 77 gadu vecumā mirusi Hermīne Auziņa, dzim Sakne, kuŗa ar dzīvebiedru Alfredu trimdas sākuma gadus aizvadīja Vācijā, tad pārcēlās uz Angliju, bet 1953. gadā ieceļoja Kanadā, apmetoties Albertas provincē. Kopā ar dzīvesbiedru Alfredu, ar kuŗu kopīgi nostaigāti 45 mūža gadi, aizgājēja dzīvoja savās mājās Evansburgā, ap 80 jūdžu rietumos no Edmontonas. Piedaloties ap 60 pavadītājiem no Edmontonas un apkārtnes, aizgājēju 24. maijā Evanstonas kapsētā zemes klēpī guldīja māc. K. Avotiņš. — 21. maijā slimnīcā 68 gadu vecumā miris Latvijas armijas un Latviešu leģiona virsnieks Edvarts Griķis, kas bija sevišķi iecienīts bijušo karavīru sabiedrībā Pirmajos gados Kanadā viņš bija aktīvs sabiedriskajā dzīvē, bet vēlāk daudz slimoja, pēc iespējas tomēr piedalīdamies latviešu sarīkojumos. Pēdējo reizi tautieši viņu savā pulkā redzēja pērnā gada Latvijas valstssvētkos. Par aizgājēju, kuŗš savas mirstīgās atliekas novēlējis Albertas universitātes medicīnas fakultātes vajadzībām, skumst dzīvesbiedre un divas meitas.

A. Št.

OŠAVA

● Nesen notikušais t.s. All Nation Folk Festival bija atzīmēts arī vietējā laikrakstā „Time", sevišķi izceļot latviešu koklētāju ansambļa piedalīšanos un tuvāk raksturojot šo kanadiešiem nepazīstamo mūzikas instrumentu. Mūsu laikraksta atreferējumā par šo sarīkojumu informātors O. K. kļūdījies, Diždancīša dalībnieku vidū minot Eriku Mackaru; pareizi jābūt Eriks Eglīte. Tautas deju priekšnesumus uz akordeona pavadīja Edvīns Kalviņš.

S ZIŅAS

būs jauks, tad viss Tērvetes pla-
ums atradīsies līgotāju rīcībā.
Telpu pārnakšņošanai, kā arī da-
ādu atspirdzinājumu pietiks vi-
iem.

—ms

SV. KATRIŅAS

Sv. Katrīnu latviešu medniе-
u un makšķernieku klubs 14.
ūnijā plkst. 7.30 vakarā jau 15.
eizi rīko zušu makšķerēšanas
acensības, kuŗu nobeigums
lkst. 12 naktī, kad visiem dalīb-
iekiem jābūt svēršanas un vēr-
šanas vietā. Paredzētas godal-
ēs un pārsteiguma balvas.
rms sacensībām plkst. 3 pēc-
usdienā būs kopīgs launags ar
dzņemtiem groziņiem, kuŗu uz
etas varēs papildināt ar zu-
em, reņģēm un siļķītēm. Pēc
unaga notiks spininga mērķi
ešanas sacensība, katram da-
niekam lietojot personīgo spi-
ingu, tikai ar vienāda svara 3/8
ču gumijas svariņu. Ja būs
ietiekami interesentu, notiks
sacensība tālumā sviešanā.
unags un pieteikšanās sacen-
ām tai pašā vietā, kur iepriek-
os gados — „piknika" lauku-
a starp Niagara - on - the Lake
Queenston Niagaras upes
alā, kur būs izlikti uzraksti
uši". Sacensībās var piedalī-
s visi interesenti neatkarīgi
tā, vai ir organizēti vai neor-
nizēti makšķernieki.

VINIPEGA

DV Manitobas nodaļas med-
ku un makšķernieku sekcijas
ļa sapulcē 1. maijā, līdzšinē-
n vadītājam K. Līcēnam atsa-
ies kandidēt, par sekcijas
ītāju ievēlēja Armandu Kēle-
bet valdē A. Larojanovu un
Jandavu. Aizvadītajā gadā
cijas dalībnieki piedalījušies
organizācijas globālajās šau-
as meistarsacīkstēs, Kana-
DV dienās un vietējos sarī-
imos. Jauno makšķerēšanas
onu Manitobā atklāja 17. mai-
bet daži laikraksti bija minē-
15. maiju, kā rezultātu da-
n nepacietīgākiem makšķer-
iem iznāca „saraušanās" ar
āžu pārraugiem. Sekcijas
šķernieku kopīgais izbrau-
s paredzēts jūnija beigās,
vietu un tuvāku laiku sekci-
vadība paziņos ar īpašu rak-
visiem biedriem vismaz ne-
iepriekš.

J. Z.

EDMONTONA

Pēc vairāk nekā 15 gadu no-
šanas savā mājā Ailes eze-
malā, ap 60 jūdžu rietumos
Edmontonas, 11. maijā Os-
un Emma Antonoviči pār-
s uz dzīvi Toronto pie mei-
un znota inž. E. Tauriņa. Sta-
no vecmāmiņas un vectēva
dījās mazdēls, mazmeita,
kla un dēls Jadvīns Atvars.
īsu laika atstarpi Edmon-
s latvieši pēdējā gaitā izva-
i divus tautiešus. 19. maija
7 gadu vecumā mirusi Her-
e Auziņa, dzim Sakne, kuŗa
dzīvebiedru Alfredu trimdas
ma gadus aizvadīja Vācijā,
pārcēlās uz Angliju, bet
gadā ieceļoja Kanadā, ap-
ties Albertas provincē. Ko-
r dzīvesbiedru Alfredu, ar
kopīgi nostaigāti 45 mūža
, aizgājēja dzīvoja savās mā-
Dvānsburgā, ap 80 jūdžu rie-
os no Edmontonas. Piedalo-
ap 60 pavadītājiem no Ed-
tonas un apkārtnes, aizgā-
24. maijā Evanstonas kap-
zemes klēpī guldīja māc. K.
iņš. — 21. maijā slimnīcā
adu vecumā miris Latvijas
ias un Latviešu leģiona
ieks Edvarts Grīķis, kas
sevišķi iecienīts bijušo ka-
sabiedrībā Pirmajos ga-
Kanadā viņš bija aktīvs sa-
iskajā dzīvē, bet vēlāk
z slimoja, pēc iespējas to-
piedalīdamies latviešu sarī-
nos. Pēdējo reizi tautieši
savā pulkā redzēja pērnā
Latvijas valstssvētkos. Par
jēju, kuŗš savas mirstīgās
kas novēlējis Albertas uni-
tātes medicīnas fakultātes
dzībām, skumst dzīvesbied-
dīvas meitas.

A. Št.

OŠAVA

esen notikušais t.s. All Na-
folk Festival bija atzīmēts
ietējā laikrakstā „Time", se-
zceļot latviešu koklētāju an-
ļa piedalīšanos un tuvāk rak-
ot šo kanadiešiem nepazīsta-
mūzikas instrumentu. Mūsu
ksta atreferējumā par šo sa-
umu informators O. K. kļū-
Diždancīša dalībnieku vidū
Eriku Mackaru; pareizi jā-
Eriks Eglīte. Tautas deju
nesumus uz akordeona pava-
Edvīns Kalviņš.

Jaunu ceļu meklēšana baznīcas darbā

(Pārnesums no 1. lpp.)

solījis pieprasīt, lai Apvienoto nāciju cilvēku tiesību komiteja pārbauda „brīvību", kas baznīcai garantēta Pad. savienībā un tās okupētajās zemēs. „Mums ir draugi," uzsvēra archibīskaps, „bet arī mūsu ienaidnieki nesnauž, un ir pamats domāt, ka sakarā ar paredzēto Luterāņu pasaules federācijas lielsanāksmi, kuŗa notiks nākošajā gadā Brazilijā, tie mēģinās izmantot mums nelabvēlīgu informāciju, ko sniedzis kāds no dzimtenes apmeklētājiem — mūsu mācītājs."

Ar piemēriem archibīskaps ilustrēja financiālā rakstura problēmas mūsu baznīcā. „Mācītāji, kuŗi devās trimdiniekiem līdz, nesuši lielus tupuŗus, lai, strādājot fizisku darbu un saņemot minimālu atalgojumu, sludinātu draudzēm Kristus evaņģeliju. Ja tagad dažas draudzes jaunajiem mācītājiem sola mak sāt atalgojumu, kas tuvojas 10.000 dol. gadā, tad arī vecākās paaudzes mācītājiem, kas aprūpē draudzes, kuŗās ir ap 250 — 300 iesvētītu locekļu, būtu morāliskas tiesības sagaidīt, ka paaugstina arī viņu atalgojumu." Archibīskapa minētie piemēri rādīja, ka „mēs vairs neesam tukšinieki un varam, ja vien gribam nest upuŗus savu draudžu uzturēšanai". Arī baznīcas administrācijai būtu vajadzīgi lielāki līdzekļi. „Ja mēs liktu kopā plecus un sirdis, tad arī latviešu baznīcas ģimnazija Garezerā vai citur nebūtu tikai skaists sapnis!"

Vispārējos vilcienos analizējot baznīcas darbu trimdā, tā problēmas un nākotnes izredzes, archibīskaps informēja par Baznīcas virsvaldes darbību, par gaidāmo Jaunās derības izdevumu, atjaunojot nodaļu satura rādītājus, kā arī par jauna institūta — Latvijas ev.-lut. baznīca Eiropā — veidošanos. Jau aprīlī par šīs apvienības valdes priekšsēdi izraudzīts prāv. R. Mužiks Anglijā. Zviedrijas draudzes pagaidām atturējušās no pievienošanās šim kopdarbības veicināšanai domātajam iestādījumam.

Pieskaroties jautājumam par latviešu sinodes dibināšanu ASV, archibīskaps norādīja, ka šis jautājums vēl nopietni jāpētī un jāpārrunā, atzīstot: „Kā Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapa amata nesējs es personīgi nemaz nedrīkstētu apstiprināt tādus statūtus, kuŗos teikts, ka archibīskapam tikai tiesības runāt sinodes prezidija sēdēs. Jālabo arī statūtu paragrafs, kas noteic, ka sinode uzskata sevi par Latvijas ev.-lut. baznīcas sastāvdaļu. Skaidri jāpasaka, ka sinode ir Latvijas baznīcas sastāvdaļa."

„Ticība ir trimdinieka dzīvība," ziņojuma nobeigumā uzsvēra archibīskaps. „Ticēt nozīmē dzīvot. Un mēs ticam nākotnei un gribam dzīvot. Par to liecina draudžu rosme un tas, ka mēs atsākam meklēt pat jaunus darba laukus, piemēram, ārmisijā. veidojot Indijā jaunu ārmisijas ciemu. Mēs gatavojam skolas grāmatas, mēs interesējamies par jaunu teologu sagatavošanu, mēs ceļam dievnamus, — lai dzīvotu.

Plašu ziņojumu par draudžu darbu LELDAAs apmērā sniedza tās pārvaldes pr-ks prāv. A. Veinbergs, konferences pēdējā dienā analizējot arī notikumus baznīcas dzīvē Latvijā. Prāv. A. Veinbergs norādīja, ka visas Ziemeļamerikas latviešu ev.-lut draudzes tagad iestājušās LELDAAā un kopīgo draudžu locekļu skaitu, bērnus un neiesvētītos jauniešus ieskaitot, var lēst uz apm. 24.000. Arī prāv. A. Veinbergs aicināja īpašu vērību veltīt jaunatnes ieinteresēšanai uz teoloģijas studijām, jo pagaidām zināmi tikai daži latviešu jaunieši ASV, kuŗi izšķīrušies gatavoties mācītāja amatam. Studiju atbalstīšanai līdzekļi ir nelaika archibīskapa K. Kundziņa piemiņas fondā.

Dzīvas debates izraisīja ārmisijas referenta māc. J. Vējiņa ziņojums par ārmisijas darba atsākšanu Indijā — kādreizējā misionāres Annas Irbes veidotajā „Latvijas ciemā" apkārtnē. Tur misijas darbu turpina A. Irbes kādreizējais palīgs indiešu māc. G. Stefens, kas nodibinājis jaunu, no vietējās baznīcas neatkarīgu misijas apvienību. — Daļa konferences dalībnieku domāja, ka ārmisijas darbs būtu veicams sadarbībā ar Luterāņu pasaules federāciju, kuŗai būtu novirzāms misijai ziedoto līdzekļu vairākums. Par ģentīgo darbu ārmisijas veicināšanā māc. J. Vējiņam izteica pateicību.

Prāv. A. Veinbergs ziņoja, ka iecerējis doties uz Eiropu un apmeklēt arī Luterāņu pasaules federācijas mītni Ženēvā. Konferences dalībnieki lūdza viņu sazināties ar federācijas vadošajiem darbiniekiem par iespējām sadarbībā ar federāciju veidot ārmisijas darba lauku, kuŗu mūsu baznīca varētu atbalstīt.

Konferences dalībnieku lielā kā interese bija veltīta latviešu sinodes dibināšanai ASV. Bija daudz runātāju, daudz norādījumu un daudz jautājumu, no kuŗiem daļa palika neatbildēta. Pēc plašām un vispusīgām debatēm vienojās, ka šis jautājums nākošajā gadā vēl pārrunājams draudzēs un atsevišķu apgabalu konferencēs, bet starplaikā darbosies īpaša sinodes organizēšanas un statūtu izstrādāšanas komisija, kuŗā izraudzīja māc. J. Cālīti, māc. E. Cauni, prof. Dr. E. Lemani, māc. P. Vārsbergu, māc. Ā. Čopu, Dr. J. Robiņu, Adolfu Lejiņu (Nujorkas draudze) un Annu Kursi (Toronto Sv. Jāņa draudze). Neoficiāli šīs komisijas sēdēs piedalīsies arī archibīskaps A. Lūsis, LELDAAs pārvaldes pr-ks prāv. A. Veinbergs un Baznīcas virsvaldes juridiskais padomnieks senātors A. Rumpēters. Ja vairākums draudžu izteiksies par sinodes vēlamību, komisija lūgs Baznīcas virsvaldi sasaukt sinodes dibināšanas sapulci. Bet liekas, ka šis jautājums prasīs daudz darba un ilgus pētījumus.

Konference apstiprināja LELDAAs pārvaldes lēmumu par gariģo darbinieku palīdzības fonda radīšanu, kas piešķirs līdzekļus grūtībās nonākušiem draudžu darbiniekiem, mācītājiem un mācītāju atraitnēm, ieskaitot šai fondā 5000 dol.

Ziņojumu par jaunatnes darbu sniedza šīs nozares vadītājs māc. P. Nesaule un nesen izdotā žurnāla „Jaunatnes Ceļš" redaktors māc. I. Gaide, kuŗš īpaši akcentēja jaunatnes kursu un salidojumu nozīmi. Konspektīvus ziņojumus sniedza arī citi nozaru vadītāji — Dr. A. Rūsis, prāv. J. Turks, agr. E. Robiņš u. c. Par LELDAAs grāmatu apgāda darbību un nākotnē paredzētajiem izdevumiem informēja apgāda vadītājs māc. E. Ķiploks, norādot, ka trimdā izdotas vairāk gariģa rakstura grāmatas nekā Latvijas neatkarības laikā. Arī periodisko izdevumu, piemēram, žurnāla „Ceļa Biedrs", metiens ir lielāks nekā Latvijā bija žurnālam „Svētdienas Rīts".

Noklausījušies kasieŗa E. Robiņa ziņojumu, sanāksmes dalībnieki nolēma, ka, sākot ar 1970. gadu, draudzes, kuŗas pieder pie sinodēm, maksās LELDAAi 1,50 dol., bet draudzes, kuŗas ir neatkarīgas, 2 dol. par katru iesvētīto draudzes locekli. 1969. gada darbības budžetu pieņēma 32.600 dol. apmērā.

Interesantu referātu par Jaunās derības izpratni mūsdienās nolasīja prof. J. Rozentāls, brīdinot no uzskata, ka sociālo problēmu risināšana nākotnē būs baznīcas galvenais uzdevums un visu samezglojumu atrināšanas.

Konferences ilgo darba gaitu lietpratīgi vadīja LELDAAs pārvaldes priekšnieks un locekļi. Tā noritēja sadarbības un saprašanās gara un beidzās ar dievkalpojumu svētdienas rītā, kuŗā pie dievgalda gāja konferences dalībnieki, kas vēl nebija devušies atpakaļ uz savām draudzēm. Dievkalpojumā spredikoja māc. A. Voitkus, ievadrunu teica prāv. A. Veinbergs, liturģiju vadīja mācītāji R. Āboliņš, P. Nesaule un V. Līventāls, bet draudzi svētīja archibīskps A. Lūsis.

Ģenerālkoferenci ar lūgšanu 29. maijā atklāja māc. A. Galiņš, pēc tam LELDAAs pārvaldes pr-ks prāv. A. Veinbergs nolasīja Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītāja Dr. A. Spekkes, ALAs pr-ža prof. P. Lejiņa,. Austrālijas pārvaldes pr-ka prāv. A. Grosbacha, Anglijas pārvaldes pr-ka vietnieka prāv. R. Mužika, Zviedrijas prāv. J. Teriņa, katoļu prāvesta B. Baginska un Latviešu baptistu apvienības pr-ka F. Čukura sūtītos apsveikumus, bet personīgi konferences dalībniekus sveica ASV DV zemes valdes kultūras nozares vadītājs un DV apvienības Detroitā pr-ks A. Tīdemanis.

L. V.

Sidnejā notikušo Austrālijas latviešu 8. jaunatnes dienu rīcības komitejas priekšsēdis Miķelis Kampe kronē balles karalieni Baibu Pumpuru. ..... Foto: A. Lejietis

Rakstitā vārda pārstāvju skatieni vērsti uz Katskiliem

Latviešu preses biedrības centrālās valdes rīkotajam preses darbinieku un literātu kongresam, kas notiks laikā no 20. — 22. jūnijam Elka Parkā, Katskilu kalnos, Ņujorkas pavalstī, Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes lauku īpašumā, līdz šim jau pieteikušies 69 dalībnieki, bet dažādajos vispārējos sarīkojumos kongresa ietvaros apmeklētāju skaits paredzams dažos simtos. Ķaut kongresa laiks nav sevišķi izdevīgs, paredzama tomēr it kupla Kanadas latviešu avīžnieku un literātu piedalīšanās, kuŗa būtu bijusi vēl kuplāka ja kongress notiktu jūlija „gaŗajā" nedēļas nogalē, bet tas nav iespējams, jo tad jau būs sākusies Ņujorkas draudzes bērnu vasaras nometne, kuras mītnes un viesu māja vajadzīga kongresa dalībnieku apmetināšanai. Literāti aicināti ņemt līdz savus jaunākos darbus.

Kaut tiešais kongresa darbs paredzēts referātiem un pārrunām par avīžniecības un literātūras problēmām, trīs dienu programma tomēr izstrādāta tik plaša un vispusīga, ka tajā daudz interesanta atradīs arī citi apmeklētāji. **Piektdienā, 20. jūnijā**, līdz plkst. 2.30 pēcpusdienā paredzēta kongresa dalībnieku un viesu ierašanās un reģistrēšanās un pusdienas; plkst. 2.30 — kongresa atklāšana; plkst. 3 — redaktora Kārļa Rabāca referāts „Avīžu grūtības un problēmas" (pēc tā, tāpat kā pēc visiem citiem referātiem pārrunas; plkst. 5 — LPB priekšnieka redaktora Viktora Irbes referāts „Avīžu temati un to apstrādāšana"; plkst. 6 — vakariņas; plkst. 7.30 — loterijas izloze, boles vakars un Jāņu uzvedumā sagatavošana. **Sestdienā, 21. jūnijā**, plkst. 7 rītā — celšanās; plkst. 8 — brokastis; pl 9 — ziņojumi par LPB darbību un pārrunas; plkst. 11.30 — advokāta Kerno referāts „Prese ASV likumu skatījumā"; plkst. 12.30 — pusdienas; plkst. 2 pēcpusdienā — pārrunas par latviešu centrālajām orgnizācijām un presi, kā arī centrālo orgnizāciju pārstāvju domas; plkst. 3.30. — rakstnieka Kārļa Ķezbera referāts; plkst. 4.30 — Noras Valteres referāts „Svešvalodu īpašvārdu rakstība" plkst. 5.30 — Anglijas viesa rakstnieka Pētera Aigara referāts; plkst. 6 vakariņas; plkst. 7.30 priekddarbi Jāņu uzvedumam; plkst. 9 — ugunskura priekšnesumi resp. Jāņu uzvedums. **Svētdienā, 22. jūnijā**, plkst. 7 rītā — celšanās; plkst. 8 — brokastis; plkst. 9 literātūrvēsturnieka J. Bičoļa referāts „Literātūra periodiskajos izdevumos"; plkst. 10 — Dr. Valdas Dreimanes—Melngailes referāts; plkst. 10.45 — kongresa noslēgums; plkst. 11—literārs sarīkojums, kuŗā autori lasīs vēl nepublicētus darbus; plkst. 1.30 — pusdienas.

Piedalīšanās kongresā LPB biedriem maksā 8 dol., pārējiem interesentiem 10 dol., bet bērniem 4 dol. Ziedojums Jāņu vakara sarīkojumā paredzēts 3 dol., literārajā sarīkojumā — 1,50 dol., bet bērniem ieeja brīva. Kongresa delegātiem sarīkojumos nav atsevišķi jāmaksā. Kongresa dalības maksā paredzētas 9 ēdienu reizes.

Protams, ar niecīgajām dalības maksām nav iespējams segt visus apmetināšanas, ēdināšanas un kongresa organizēšanas izdevumus, bet rīkotāji atlikušo daļu segs no ienākumiem, kuŗus dos kongresa organizēšanai rīkotā īpašā loterija. Tās ložu izplatīšana uzsākta jau martā. Izlozē būs Margaritas Kovaļevskas Valža S. Māra, Mirdzas Bogdanovičas un Aizsila Zīlītes dāvinātās gleznas, bez tam (līdz šim pieteikta) 51 grāmata. Grāmatas ziedojuši apgādi, rakstnieki un labvēļi: Grāmatu Draugs 15, A. Eglītis (Mineapolē) 12, J. Šķirmants (Čikāgā) 8, Pilskalns (Linkolnā) 4, Sandra Laždiņa (Hjūstonā) 4, Aizsila Zīlīte (Albertā) 4; Alise Ose–Stunda 2 un A. Blāķis (Medisonā) 2.

Paredzams, ka kongresā būs dabūjams arī LPB izdevums „Brīvais Vārds", kas pēc ilgāka pārtraukuma atkal atsāk gaitas. Biedriem šo izdevumu izsūtīs pēc kongresa.

Līgo vakara sarīkojumā pie ugunskura izrādīs uzvedumu „Klāt pats Jāņu vakariņš", kuŗam tekstu rakstījusi etnografe Biruta Senkēviča (Toronto), kuŗa pati uzņēmusies arī Jāņa mātes lomu, bet Jāņa tēvs būs režisors Reinis Birzgalis no Bostonas. Pārējie uzvedumā dalībnieki būs kongresā sabraukušie avīžnieki un literāti. Tekstu ar līgo dziesmām izsniegs pie reģistrēšanās, bet pie ugunskura jāņubērnus pacienās ar sieru, alu un pīrāgiem. Šim Jāņu sarīkojumam kā viesi jau pieteikušies Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes talcinieki un vecie laudis, Fostonas un Pokipsijas tautieši, kā arī LKIA mītnes Rotas ciemiņi.

Kongresa vieta Elka parkā atrodas 125 jūdžu uz ziemeļiem no Ņujorkas pilsētas, Katskilu kalnos, pie Elka Parka apdzīvotās vietas. Adrese „Latvian Lutheran Camp, Elka Park, N. Y. 12427, U. S. A.; tālr. (518) 589-6055. Braucot no Ņujorkas pilsētas, kongresa vieta sasniedzama pa Ņujorkas Thruway, nobraucot pa izbrauktuvi Nr. 20. pie Saugerties pilsētiņas, tad pa 32. ceļu apmēram pusjūdzi uz rietumiem, pēc tam uz ziemeļiem, bet tālāk pa 32A ceļu, savienojoties ar 23A ceļu. Braucot no Kanadas, Bostonas vai Ņujorkas pavalsts ziemeļiem, jālieto Thruway līdz 21. nobrauktuvei pie Atēnās un Katskilu pilsētiņām, pēc tam pa 32. ceļu uz rietumiem, nogriežoties pa 32. ceļu uz dienvidiem un tālāk pa 23A. ceļu uz rietumiem. Pie Pālenvilles braucējiem no Ņujorkas un pārējām vietām lietojams kopīgais 23A. ceļš, kas ir skaists kalnu ceļš. Pie Tannersvilles pilsētiņas vienīgajām satiksmes ugunīm jānogriežas uz dienvidiem, braucot pa beznumura ceļu. Protams, bez ceļa aprakstā minētajiem braucēji var lietot ikvienu ceļu, kas noved uz Tannersvilli, uz 23A. ceļa. Ņujorkas pavalstī visi ceļi ir samērā labi ar jaukiem dabas skatiem. Sākot ar Tannersvilles pilsētiņu, ceļa līkumos būs izliktas īpašas ceļa zīmes ar LPB emblēmu: lielu melnu L, savienotu ar P., kuŗā iestādāts mazāks balts B.

Gaisa satiksmes lietotāji var izmantot vienu no trim Ņujorkas lidlaukiem, vislabāk Ņuarkas (Newark). No pēdējā uz Ņujorkas autoostu samērā bieži iet autobusi. Gaisa satiksmes lietotājiem tomēr ieteicams iepriekš sazināties ar rīkotājim (LPB pr-ks V. Irbe, 4035 Rombouts Ave, Bronx, N. Y. 10466, U. S. A., tālr. 212-994-7917) par iespējamu transporta sagādi no lidlauka uz konferences vietu.

Uz Tannersvilli no Ņujorkas pilsētas autoostas divreiz dienā iet autobuss (40. iela un 8 aveniju Manhatanā). Šie Adirondack Trailway autobusi atstāj Ņujorku pulkst. 8.31 rītā un 2.31 pēcpusdienā, sasniedzot Tannersvilli plkst. 11.48 dienā un 6 vakarā. Abiem autobusiem būs pretim vieglās automašīnas, kuŗas kongresa dalībniekus nogādās nometnes vietā. Atpakaļbraucienam svētdienā ir 4 autobusi — plkst. 10.05 rītā, 3.50 pēcpusdienā, 6.10 pēcpusdienā un 7.40 vakarā. Braukšanas maksa apm. 5 dol. vienā virzienā.

Rd.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDI

Vienības draudzes bēru fonda sapulci 18. maijā baznīcas sabiedriskajās telpās pēc kārtējā dievkalpojuma vadīja H. Ritums un protokolēja G. Liepiņš. Darba sekā bija jautājums par apvienošanos ar Grand Rapidas un apkārtnes latviešu bēru fondu, kuŗu sapulces dalībnieki pēc īsām pārrunām izlēma pozitīvi resp. vienprātīgi nobalsojot par iekļaušanos otrā latviešu bēru fondā ar priekšnoteikumu, ka nezaudē vecākumu un bauda tādas pašas tiesības un pienākumus. Fonda valdes pr-sēdis A. Rupmejs informēja sapulci par apspriedi ar otra fonda valdes locekļiem, kuŗi atzinuši, ka abu fondu apvienošanai nav nekādu šķēršļu. Sapulcē piedalījās 20 dalībnieki, un tā ilga nedaudz vairāk par stundu.

Par spīti vēsajam un lietainajam laikam, Grand Rapidas un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes sezonas atklāšanas sarīkojums lauku īpašumā Meždvidos 18. maijā bija ļoti labi apmeklēts. Sarīkojuma norisi vadīja Arnis Bušs. To ievadīja ar svētbrīdi, kuŗā piedalījās māc. J. Lazda un māc. K. Hermanis. Īsu uzrunu teica draudzes pr-ks O. Jirgensons, bet V. Jurģa patriotisko vēstījumu „Apcerējums un dzeja" lasīja skol. B. Maine. Mūzikālus priekšnesumus sniedza Vita Liepiņa (klavieres) un Miķelis Grants (vijole), bet 6 koŗa dziesmas Grand Rapidu latviešu koris diriģenta R. Zuikas vadībā. Nobeigumā Meždvidu pārvaldes pr-ks J. Ziediņš pateicās sarīkojuma kuplinātājiem un apmeklētājiem par plašo piedalīšanos. Bija gādāts par pusdienu maltīti un atspirdzinājumiem.

V. Z.

KALAMAZŪ

Jo sevišķu atsaucību izpelnījās koŗa Dziesmu Vairogs rīkotais tautas dziesmu koncerts Kalamazū kolledžas Stetsona telpās, kuŗā bija dzirdami Ā. Ābeles, A. Feila, J. Graubiņa, J. Kalniņa, E. Melngaiļa un J. Norviļa tautas dziesmu aranžējumi. Korim nācās dot gan piedevas, gan arī lielu skaitu dziesmu atkārtot, par ko nobeigumā kā diriģents Arnolds Kalnājs, tā soliste A. Sīle saņēma sevišķi daudz ziedu. Koncerts bija labi apmeklēts, ierodoties arī viesiem no apkārtnes un attālākām vietām. Pēc „jūsmīgā koncerta", kuŗu daži apzīmēja par Gaŗezera dziesmu dienas ievadījumu, koristi pulcējās Latviešu biedrības namā kopīgā azaidā.

AICINĀJUMS

VISĀM ASV LATVIEŠU ORGANIZĀCIJĀM, DRAUDZĒM UN ALA BIEDRU KOPĀM, KĀ ARĪ VISIEM ALA 18. KONGRESA DELEGĀTIEM

Kā jau latviešu sabiedrībā un presē plaši ziņots, laikā no 23. jūnija līdz 1. augustam pie Rietummičigenas universitātes (Western Michigan University) Kalamazū notiks vasaras kursi latviešu valodā un literātūrā. Šī svētīgā pasākuma iniciātors ir Dr. Valdis Muižnieks, bet kursu vadītājs un lektors būs prof. Jāzeps Lelis.

Amerikas latviešu apvienības 18. gadskārtējā kongresā Filadelfijā 17. maijā Dr. V. Muižnieks par šo svarīgo jautājumu sniedza ziņojumu un informāciju, kā arī paskaidroja, ka vajadzīgi kursanti un līdzekļi (stipendijas), lai kursi varētu notikt. Šiem pieteikumiem un līdzekļiem vēlākais termiņš ir 23. jūnijs. Lai nodrošinātu kursus kārtējā universitātes programmā nākotnē, nepieciešami 3000 dol. No tiem 1500 dol. jau savākti, bet otra puse arī steidzami savācama.

Kongress, kuŗā piedalījās 109 latviešu organizāciju un draudžu delegāti, vienprātīgi nolēma, ka latviešu sabiedrībai jānāk talkā šī nozīmīgā pasākuma īstenošanā, aicinot visas latviešu organizācijas un draudzes rūpēties par iztrūkstošo līdzekļu sagādi. Tāpat organizācijām un draudzēm būtu jārūpējas par kursantu sagādi un stipendijām kursantu atbalstam.

Tā kā laika līdz kursu sākumam ir atlicis ļoti maz, lūdzam visas latviešu organizācijas un draudzes, kā arī šo organizāciju un draudžu delegātus rūpēties un darīt visu iespējamo, lai šiem nozīmīgajiem kursiem ienāktu vajadzīgie līdzekļi un būtu pieejamas arī kursantu stipendijas. It sevišķi kongresa delegātiem, kuŗi kongresā tik dedzīgi iestājās par šo kursu atbalstīšanu, būtu savās pārstāvētajās organizācijās jāpanāk steidzams materiālais atbalsts pēc attiecīgās draudzes vai organizācijas iespējām. Visi kursantu pieteikumi un līdzekļi sūtāmi ALAs sekretāriātam: American Latvian Association, Inc., 913 Shoreham Bldg., 15th & Sts. N.W., Washington, D.C. 20005, čekus un naudas pārvedumus izrakstot uz American Latvian Association, Inc. vārda. Pēc saņemšanas visus kursantu pieteikumus un visus ienākušos līdzekļus nekavējoties nosūtīs Dr. V. Muižniekam, kas kārto arī kursu financiālo pusi. Pēc papildus informācijas var griezties arī tieši pie Dr. V. Muižnieka: 2318 Gull Rd., Kalamazoo, Mich. 49001; tālr. mājās 616—345—4211, darbā 616—349—6000.

Lūdzam šai svarīgajā jautājumā ātru rīcību, jo laika ir atlicis maz!

ALAs 18. kongresa uzdevumā
Amerikas latviešu apvienības sekretāriāts

Nodibināta jauniešu apvienība Austrālijā

Sidnejā notikušo 8. jaunatnes dienu ietvaros bija paredzēta arī latviešu jaunatnes apvienības dibināšanas sapulce, kuŗā gan ieradās tikai 33 jaunieši. Tā kā katrā no lielākajiem Austrālijas latviešu centriem — Adelaidē, Melburnā un Sidnejā jau bija notikušos jauniešu priekšsanāksmes, kuŗu dalībnieki atzina kopīgas apvienības nepieciešamību, tādēļ par šo jautājumu Sidnejā valŗs nebija jādebatē. Adelaides pārstāvji Marija Svilāne un Miķelis Svilāns jau bija iepazinušies arī ar Eiropas latviešu jaunatnes apvienības statūtiem un izdarījuši tajos grozījumus, lai tos varētu piemērot Austrālijas apstākļiem. Sidnejietis Gundars Liepiņš savukārt bija iepazinies ar Amerikas latviešu jaunatnes apvienības statūtiem, par kuŗiem informēja dibināšanas sapulci.

Jau pēc īsām debatēm sapulce pieņēma ELJAs statūtus (ar attiecīgajiem grozījumiem) par pagaidu statūtiem jaundibinātajai organizācijai, kuŗa sauksies Latviešu jaunatnes apvienība Austrālijā jeb saīsinājumā LJAA. Tajā par biedriem uzņems visus latviešus vecumā no 16 — 30 gadiem, bet vecākos par biedriem - veicinātājiem.

Debates izraisīja ELJAs statūtos lietotais jēdziens „politiskā emigrācija", sapulces dalībniekiem ieskatot, ka Austrālijā dzimušie jaunieši neatrodas politiskā emigrācijā. Jautājumu tomēr atstāja statūtu komisijas ziņā.

Par saviem galvenajiem uzdevumiem jaundibinātā LJAA atzina: 1) rīkot jaunatnes dienas; 2) organizēt jaunatnes kursus un starpkursus; 3) vienot Austrālijas latviešu jaunatni un atbalstīt citas latviešu jaunatnes organizācijas brīvajā pasaulē; 4) LJAA pārstāvis turpmāk vadīs Latviešu apvienības Austrālijā jaunatnes nozari. Apvienības valdi katru gadu ievēlēs jaunatnes dienu laikā.

Par jaundibinātās apvienības pagaidu valdes priekšsēdi ievēlēja Māri Laķi, bet par valdes locekļiem Juri Rozīti, Agni Rozīti un Marutu Dēliņu, visus melburniešus. Reizē ar to arī pagaidu valdes sēdeklis automatiski kļuva Melburna. Par apvienības vicepriekšsēdi Sidnejā izraudzīja Gundaru Liepiņu, bet Adelaidē Miķeli Svilānu, nolemjot, ka Brisbenas, Pertas un Kanberas jauniešiem pašiem jāizrauga savu vicepriekšsēdi, jo no šīm pilsētām pārstāvji nebija ieradušies. Revīzijas komisijā ievēlēja Edīti Komisāru, Māru Apsīti un Gunu Celmu.

Dibināšanas sapulci lietpratīgi un raiti vadīja Juris Rozītis, bet protokolēja Māra Eichmane.

Ed. Šm.

Juris Rozītis, protokolējot Mārai Eichmanei, vadīja Latviešu jaunatnes apvienības Austrālijā dibināšanas sapulci, kuŗa notika jaunatnes dienu laikā Sidnejā. Foto: A. Lejietis

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
Ajax CHOO raidītājs
(vilnis 1390)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNICĀS

TORONTO

Archibiskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 767-3810. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 209 Balmoral Avenue Toronto 7.

Jūnijā dievkalpojumi notiks ik svētdienu plkst. 11 rītā (15. jūnijā dievkalpojums būs veltīts Aizvesto piemiņai).

Jūlijā un augustā dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-8881, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2739.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 961 Danforth Ave.

14. jūnijā (sestdienā), plkst. 8 vakarā Aizvesto atceres dievkalpojums.

29. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums draudzes lauku īpašumā — Tālavā.

BRAMPTONA

15. jūnijā, plkst. 1.30 pēcp. Aizvesto atceres dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltonas, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

14. jūnijā, plkst. 7 vakarā Aizvesto atceres dievkalpojums. Piedalās Hamiltonas latviešu skauti un gaidas.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-8190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

15. jūnijā, pl. 3 p.p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu, dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

22. jūnijā, pl. 1.30 p.p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu. Viesis māc. J. Vējiņš no Bafalo un draudzes māc. J. Prauliņš, dziesmu lapiņas.

MONTREALĀ

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Cedarbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8894. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

14. jūnijā (sestdien), plkst. 7 vakarā Montrealā. Aizvesto piemiņas dievkalpojums.

21. jūnijā Jāņu sarīkojums Tērvetē.

29. jūnijā, plkst. 11 no rīta dievkalpojums Tērvetē.

Māc. A. Voitkus, 8488 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

14. jūnijā plkst. 6 vakarā latviešu tautas sēru dienas dievkalpojums.

15. jūnijā dievkalpojuma nebūs.

22. jūnijā plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lauge, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 788-8906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones šārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VESTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Mikelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont. jaunatne.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNICĀS

NJUORKA

ČIKAGA

Latvijas ev. lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 803 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

15. jūnijā, pl. 10 dievkalpojums. Māc. A. Rautensilds.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1886 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

429 Dawners Place, Mūsu Festitāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700, mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 62 Mozart St., Jamaica Plain, Mass. 02130, telef. 522—9810.

Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KALAMAZU

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2459 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59408, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679..

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 915 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 753.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA
līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss .....
Adrese: .....
.....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....
..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 m ēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

Par mūsu pašu Jāni

Konvencionālā vēstures māc ība uzskata, ka cilvēces vēsture sākusies tikai ar rakstības izgudrošanu par rakstības pamatu atzīstot tikai alfabēta rašanos, kas sākās tikai ap 5000 gadu pirms Kristus dzimšanas. Tā nu iznāk, ka cilvēks, kas no dzīvnieka ar savu augstāko prātu un attīstības tieksmi sāka atdalities jau pirms 250.000 gadiem, gandrīz visu šo laiku dzīvojis bez vēstures, varētu teikt — pilnīgā tumsā... Bet zīmējumi klintīs, kuŗi jau pirms 30.000 g. ieskrāpēti akmenī Altamirā (Spānijā), Lakro (Francijā) un Baltās upes krastos (pie Uraliem) arī ir rakstu zīmes un māksliniecisku vērtējami pat augstāk nekā daudzu mūslaiku „civilizēto mākslinieku" darbi...

Tādēļ jāatmet vecā mēraukla, ka „tas, kas nav uzrakstīts, neeksistē", un jāizvēlas efektīvāka un patiesāka pagātnes pētīšanas metode. Tā varētu būt prof. Pitirima Sorokina ieteiktā integrālā vēstures avotu pētīšana, kuŗu viņš apcerējis savos rakstos „Social and Cultural Dynamics" (N. Y., vol. I — IV 1937 — 1941). Kā pagātnes pētīšanas avoti šajos rakstos minēta reliģija, filozofija, māksla, ētika, tiesības, tautsaimniecība, politika un zinātne. Bet ievērojot vēl dažu nozaŗu sevišķi svarīgo nozīmi pagātnes pētīšanas darbos, minētajiem avotiem pievienojama, izdalot atsevišķi, arī valodniecība, toponimija un tautu tradicijas. Tas atbilst krievu vēsturnieka V. O. Kjučevska (1841 — 1911) uzskatam, ka vēstures gaitu veido daudzo faktoru mijiedirbe, galvenajai lomai piekrītot cilvēku domām, kuŗas pārvērš vēsturi par nemitīgu ideju straumi. Ja pēti kādas tautas vēsturi, tad pirmais uzdevums ir saskatīt tās pagātnes seju.

Latvieši pieder pie tām nelaimīgajām tautām, kuŗu senču rakstu zīmes ieskrāpētas galvenokārt uz kļavu lapām un sen izgaisušas putekļos un vējā. Tā latvieši palikuši kā „tauta bez vēstures". Daži vācu kaŗa chroniku rakstītāji 13. gadsimtā gan latviešus it kā aiz žēlastības pielaiduši vēstures arēnā un, piekŗoties pie šīs izdevības, atzinuši, ka latviešu vēsture tomēr sākas 13. gadsimtā, jo tad pirmo reizi pieminēti dažu latviešu cilšu nosaukumi. Patiesībā tie pieminēti jau daudzus gadu tūkstošus agrāk dažādās zemēs un dažādās valodās kā latu, kūru, ventu, nairu, idu un citu cilšu vārdi, bet mēs nedrīkstam tos atzīt par saviem, jo, lūk, „esam dzimuši Baltkrievijas purvos un no tiem nekur tālu neesam aizgājuši..." Tādēļ, ja Homērs piemin kūru tautu, kuŗa cīnījusies pie Kalidonas ar etoliešiem par medījuma sadali, vai arī Strabons apzīmē kūrus par Chalkas iedzīvotājiem, tad mēs neticam šiem slavenajiem grieķiem, jo „tas taču nav iespējams, mūsu senči taču visu laiku atradušies purvos ziemeļos no Pripetas".

Ja nu mēs neticam tiem vēstures stāstiem, kuŗos citi piemin mūsu senču vārdus, tad tomēr paliek vēl vismaz trīs lieli pagātnes pieminekļi mūsu pašu acu priekšā: mūsu dainas, Latvijas vietu nosaukumi un tautas tradicijas. Tieši latviešu tradiciju vidū paceļas kāds milzis, kuŗa ēna stiepjas pāri visas pasaules pagātnei. Tas ir vislielākais un visvecākais ģriešu dievs — Jānis. Uz kaut kādas iedzimtas, bet neapzinātas atmiņas vai pavēles pamata visās Eiropas tautās, vārdus dodot, radušies arvien vēl ap 100 miljonu Jāņu, to skaitā lietuviešu Jonas, krievu Ivans, velšu Evani, poļu un čechu Jans, serbu un kroātu Jovani, vācu Johans, somu Juani, franču Žanis (tāpat kā mūsu Kurzemēl), italiešu Džovani, angļu Džons, īru Šīns u. d. c.

Pat Bībeles autori nevarēja ignorēt Jāņa vārdu, un tas ar Jafeta nosaukumu iekļuvis arī šajos Svērajos rakstos kā visas Eiropas tautu ciltstēvs. Vārds Jafets, atmetot balsiem un vēl dažām citām āriešu grupām neesošo burtu „f" un atgriežoties „e" vietā pie āriskā „a", būtu rakstāms kā Japats jeb „Jāņa tēvs". Arī krievu pirmās chronikas autors Nestors uz šī Bībeles vēstījuma pamata atzinis Jāni par krievu un visu pārējo Eiropas tautu ciltstēvu. Tāpat grieķu mītoloģijā Jānis kā Japatus pieminēts kā milžu Atlanta un Prometeja tēvs.

Mūsu tautas dienvidu atzaroju mam latiņiem, kuŗi no baltiem atdalījās kaut kur Mazāzijā jau pirms apmēram 6000 gadiem, Jānis (Janus) bija vecākais un lielākais dievs arī Romā. To redzam no Līvija lūgšanas formulas: „Jane, Juppiter, Mars pasīles, Quirine, Bellona, Lares, Divi Novensiles..."

Bet tai pašā Romā un Grieķijā Jāņiņi bija arī vēl kāds vecāks vārds — Fanus jeb Faunus. Viņu uzskatīja par dieva Saturna mazdēlu, Pika dēlu, un leģendārā latiņu valsts (Latium) nodibinātāja ķēniņa Latinus tēvu. Viņš iekārtojis Lacijā pirmo lauksaimniecības kultūru Latiņu „fanum" bija dieviem velīta vieta, arī pilsēta Fanum Umbrijā (no vārda „fano" — veltīt).

Citas variācijas no Jāņa vārda — krievu „Ivan", velšu „Evan" un chorvatu „Jovan" — ar sakni „van" mūs noved latiņu valodā pie vārdiem „van" ar nozīmi klejot, ceļot, pazust, tas pats arī ar „evanesco" — pazust. Tā pie šī senā dieva ir ļoti īpata parādība, ka viņš ceļo pie saviem „Jāņa bērniem" no vienas zemes uz otru, un arī pie latviešiem, kuŗi uzskatāmi par viņa visuztiecamākajiem bērniem, Jānis tomēr ierodas tikai reizi gadā — Jāņos.

Apstājoties mazliet pie Jāņa nosaukuma mūsu brāļu tautas velšu šim dievam dotā vārda „Evan", varam nonākt pie visai pārsteidzošiem atklājumiem: ar viņa vārdu taču sākas arī kristīto Svēto rakstu — evaņģelija (latīniski „evangelium") nosaukums! Turklāt Lukrēcijs un Ovīdijs apstiprina, ka par Evanu saukts arī grieķu un romiešu jautrības dievs Bakchus, ar kādu variāciju arī „Evin". Bez tam šī dieva svētkos lietots jautrs sauciens „evoe", kas apmēram nozīmējis „Dodiet mums Ievu!", „Meklējiet Ievu"! Acīm redzot, latviešiem šo saucienu aizstāj „līgo", ar nepārprotamu nozīmi „Līgsim sev sievas!", „Nemsim sievas!". To apstiprina arī mūsu Jāņu dziesmas, kuŗas liecina, ka Jāņu naktī ikviena meiča var kļūt sieva...

Jāņa vārdā saukti arī slaveni izceļotāji — joniešu ciltstēvs Jons Grieķijā un Evanders, kas jau apmēram 60 gadu pirms Trojas kaŗa no Arkadijas pilsētas Palantijas (Pallantium) devies uz Apenīnu pussalu un tur nodibinājis pilsētu ar tādu pašu nosaukumu.

Liekas, Jānim ir daudz radu un līdzinieku arī citu zemju dievu un varoņu dinastijās. Tā, piemēram, Hēraklā sieva saucās Deianira — „Jāņa dieve", un par to nav jābrīnās, jo viņas tēvs bijis Oeneus, kas atgādina visvecāko sumeriešu dievu Oanu, kuŗš ieradies no jūras un nodibinājis Sumeras civilizāciju.

Jāņa vārds dažos gadījumos lasīts arī otrādi, un tad no „Jānis" iznācis „Sinaj" — svētā kalna nosaukums Palestīnas dienvidos. Kad semīti vai daži āriešu, kā etruski (pālieši), izlasīja otrādi arī dieva „Ceus" vārdu, tad iznāca tagadējais Sarkanās jūras līča nosaukums „Suec".

Īru nosaukums Jānim „Sean" mūs noved pie apbrīnojamas līdzības ar lielajos ūdens plūdos izglābtā Noasa vārdu — Noes, jeb no Sean — Naes. Bet ejot vēl tālāk pa senās pasaules takām, mēs atkal nonākam pie tās pašas Ievas, kuŗas vārds izsaukts jautrajās vasaras orģijās. Angļu vārds „evil" (ļauns), kas, acīm redzot, cēlies no latīņu „evilesco" (kļūt nederīgam, nekrietnam), Mezopotāmijas valodu izpratnē nozīmē „Ievas dievs" jeb „Ievas gars", jo „ev" ir „Ieva", bet „il" — dievs, gars. To pašu nozīmē arī velšu nosaukums Jānim „Evan", jo arī „an" bija dieva nosaukums, tikai ar to starpību, ka tas bija domāts ūdens vai mēneša dievs, bet „il" bija vispārējs nosaukums galvenokārt uguns dieviem.

Ja nu Jānis ir „Ievas dievs", tad to var uzlūkot arī par no paradīzes padzītās vai grēkā kritušās cilvēces dievu. Kaut kādu nemiera un protesta garu (kādu gan mēs, latvieši, savā Jānī daudz neredzam) Jānim piedēvējuši arī grieķi, atzīstot to ar Jafeta vārdu par lielā dumpiņka Prometeja tēvu.

Daudzi senatnes pētnieki lauza galvas par to, kādēļ romiešī Jāni attēlojuši ar divām sejām — ar vienu uz priekšu, otru atpakaļ pavērstu. Vispirms noder vieglais izskaidrojums, ka ar šīm divām sejām Jānis vienā un tai pašā laikā raugās kā pagātnē (atpakaļ), tā arī nākotnē (uz priekšu). Bet pareizāk būtu ar šo izskaidrojumu vien neapmierināties, bet divsejaino Jāni uzlūkot par veselu duālisma kompleksu. Jau pašā Jāņa nosaukumā ielikti divi principi — pozitīvais (ja) un negatīvais (nis), kas reizē nozīmē kā labo, tā jauno; kā dzīvību (hindu „janak" — piedzimstošais), tā nāvi (la nīkt); kā mīlestību, tā naidu; kā gaismu (dienu), tā tumsu (nakti); kā saules dievību, tā arī mēneša dievību (nis).

Lielo pārvērtību un satricinājumu laikmetā, kad matriarchāts kā mātes varas iekārta cīnījās ar nemitīgi pieaugošo tēva varu jeb patriarchātu, kad visur vēl pastāvēja sieviešu un vīriešu dievi, kuŗi nikni savā starpā apkaŗojās, Jānis jeb Jaunais dievs nāca kā lielais izlīdzinātājs un saskaņas dievs, jo dievs taču nevarēja būt tikai sieviešu vai vīriešu dievs, bet vienīgi visu cilvēku — cilvēces dievs. Tādēļ arī Jānim daudzās tautās ir piešķirts epitets „vienīgais". Tas jau ir liels solis uz priekšu — viendievības nostiprināšanās. Pat turku valodā „jaunais" nozīmē „vienīgais", bet ķīniešu valodā ar „jang" apzīmēti labie, ar „ing" launie spēki. Tāpat korejiešu valodā „jang" ir gaišais un „um" tumšais.

Vēl der apstāties pie atšķirības, kā daudzās vietās, it sevišķi ķeltu apdzīvotajās, Jāņa vārdam svētā burta „J" vietā lieto svēto burtu „g". Tā Jānis arī Baltistānā, Pakistānas ziemeļos, saucas par „Genani", gluži tāpat kā pie ventu pēctečiem Bretaņā. Pēc Filosa (Philos) fēniķieši savu ciltstēvu saukuši par Genos un viņa sievu par Geneija. Šos vārdus, acīm redzot, venti un līguri aiznesuši arī uz Vidusjūras ziemeļaustrumu piekrasti, kur radušies tādi vietu nosaukumi kā Genuja (Dženova) un Geneva (Ženēva). Šis etnografiski tik svarīgais faktors galīgi apgāž semītu pausto uzskatu, ka fēniķieši it kā bijuši semīti. Patiesībā tie ir tikai viens nozarojums no venti, kuŗi savā laikā bijuši lielākie jūrnieki pasaulē. Tāds gods Venēcijai piederēja vēl 16. gadsimtā.

Jānis Ķēniņš („Jaunā Gaita" Nr. 71), atsaucoties uz Herdera institūta mūzikas profesora Elmara Arro nesen publicētajiem pētījumiem par Richardu Vāgneru, raksta, ka latviešu Jāņu svinības pie Juglas ezera un Daugavas malā esot ne vien ļoti sajūsmināšas šo lielo vācu komponistu, bet ievadījušas arī viņa mūzikālo jaunradi pavisam citā gultnē. Klausoties šai ietekmē radīto Vāgnera operu „Meistardziedoņi", mūsu pašu komponistam Jānim Zālītim esot saskrējušas asaras acīs... Par to nebūtu daudz jābrīnās, jo Zālītis kā latvietis cauri Vāgnera mūzikai skaidri izjuta savas Jāņa bērnu tautas tālās pagātnes likteņa šaikas. Bet vairāk pārsteidz tas, ka arī sveštautieši raud, klausoties mūsu Jāņu dziesmās.

Misionārs Ernests Zingers stāsta, ka latviešu puiciņš Iridijā sarīkojis Jāņu svētkus gluži kā dzimtenē — ar Jāņugunīm un dziesmām. Klausītājos bijis kāds tūkstotis indiešu. Tie sanākuši jautrā noskaņā, gluži kā paši rīkotāji latvieši, bet, kad priekšnesumi beigušies, liela daļa šo klausītāju raudājuši. Uz jautājumu, kādēļ viņi raud, saņemta atbilde: „Mēs nezinām, bet jūsu dziesmas, kaut gan senas, tomēr mums ir tik tuvas, gluži kā mūsu pašu..."

Jāpiekrīt pagātnes pētniekam Fauleram (Fowler), ka dabīgā un mantotā reliģija nekad nevar pilnīgi iznīkt.

Alberts Kalniņš

Apg. Daugavas Vanags
GRĀMATAS VASARAS ATVAĻINĀJUMAM PAR PAZEMINĀTU CENU

T. Dangavs
Strandējušo sala ..... $5.90 ☐
P. Aigars
Atkusnis sākās oktobrī $3.90 ☐
J. H. Vigmans
Viens no miljoniem .... $4.00 ☐
A. Rubulis
Latvian literature ..... $7.00 ☐
T. Krūka
Tu debesis turi savās rokās ..... $3.50 ☐
Ed. Tūters
Pēdas sniegā, dzeja .... $3.50 ☐
Angelika Gaillte
Ritausma ..... $4.00 ☐
CITU APGĀDU GRAMATAS
Biruta Senkēviča
Zeme un Jūs, dzeja ..... $3.00 ☐
Alfreds Bērziņš
The two faces of Co-existence ..... $6.00 ☐
Kārlis Ķezbers
Mainas hercogiste ..... $3.80 ☐
Eduards Freimanis
Apsēstie ..... 3.60 ☐

Pasūtinot tieši DV grāmatnīcā līdz 1. jūlijam 20% atlaide
491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada.

Lūdzu piesūtīt augšā atzīmētās grāmatas.
Samaksai pievienoju $ .....
Vārds .....
Uzvārds .....
Adrese .....
.....
.....
Datums .....
Paraksts .....

Māc. K. Kampe ar Bostonas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzē 25. maijā iesvētītajām jaunietēm Ritu Strēli (pa kreisi) un Silviju Strēli.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

21. jūnijā — Sidrabenē Jāņu gadskārtējais sarīkojums ar balli.
21. jūnijā — Līgo vakars Tālavā.
27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.
1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu kaŗavīra daudzinājumu.
24. oktobrī — pl. 8 vak. TLB inž. un techn. kopas tradicionālā inženieŗu balle Inn on the Park.
24. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas sarīkojums (Tautas dejas un tautas dziesmas) Bickford Park Collegiate telpās.
25. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas balle Fantasy Farm sarīkojumu telpās.

SV. KATRINAS

14. jūnijā — pl. 3 p.p. Tradicionālās zušu makšķerēšanas sacīkstes rīko Sv. Katrīnes mednieku un makšķernieku klubs, ar spininga mešanas sacīkstēm Niagaras upē. Sapulcēšanās parastā vietā pie Niagaras upes publiskajā parkā. Beigas plkst. 12 naktī.

NIAGARA

26. un 27. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

TEICAMA GRĀMATA DĀVANAI
Ingridas Vīksnas
UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS
Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas rāda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzi laika plūsmai. Ar savu piekto grāmatu Ingrida Vīksna pierāda savu īpatnējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu daudzo dzejnieku starpā.
Grāmatai apvalku zīmējis Ed. Dzenis.
GRĀMATAS CENA $4.20
Grāmata pasūtināma DV GRĀMATNĪCĀ — 491 College Street, Toronto 174, Ont.

DV APGĀDA IZDEVUMI

Angelika Gaillte — Rītausmā $4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas $4.20
Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja $3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza $5.90
A. Rubulis — Latvian Literature latv. proza angļu valodā $7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs $3.25
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bērniem $2.80
„ Tu debesis turi savās rokās... $3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.. $3.90
Johans H. Vigmans — Viens no miljoniem $4.00

Pieprasiet DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont., Canada.

LICENCĒTAM LATVIEŠU KLUBAM
„JAUTRAIS ODS"
125 Broadview Ave., Toronto, VAJADZĪGA
KLUBA VIRTUVES SAIMNIECE
Alga pēc vienošanās.
Pieteikties rakstveidā pie R. Kadiķa
42 Crockford Blvd., Scarboro 731, Ont.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
SESTDIEN — 24. MAIJĀ, pl. 7 vak. licencētā klubs
„Jautrais Ods"
viena gada darbības atceres sarīkojums abos stāvos.
Spēlēs ARRO populārais orķestris.
Visus laipni ielūdz
„JAUTRAIS ODS"
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

ATKAL DABŪJAMA
LILIJAS ZARIŅAS

SARKANĀ MIGLA

(Trešā izdevumā)

Autore stāsta par dzīvi okupētajā Latvijā kopš Jelgavas krišanas 1944. gada vasarā līdz izbēgšanai uz Rietumiem. Grāmata ir dzīves stāsts par visu, ar ko toreiz bija jāsaduras mūsu tēviem, mātēm, brāļiem un māsām. Tas tālu pārsniedz katru izdomu par pazemojumiem, kuŗi bija jāpacieš un jāpārdzīvo tiem, kam nebija laimes izkļūt brīvībā.

Šī ir GRĀMATA, kas pārspēj visus iepriekšējos izdevumus PAR okupantu izrīcībām un DZĪVI okupētajā LATVIJĀ

Grāmata glīti iesieta — 588 lapas puses, maksā $7.50

DRĪZUMA DV APGĀDA IZNĀKS
Prof. P. Jurevičа
refleksijas par latvisko eksistenci

DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā:
Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.
Glīti iesieta maksā $4.20
Pasūtinot līdz 14. jūnijam, cena $3.50

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTĪNĀJUMA ZĪME.

Lūdzam izsūtīt ..... eks. „SARKANĀ MIGLA".
..... eks. DZĪVE UN LIKTENIS

Samaksai pievienoju $.....

Vārds, uzvārds .....

Adrese .....

.....

Datums ..... Paraksts .....

Government Information

LAUKU UN MEŽU DEPARTAMENTS ZIŅO:

Ontario valdība paziņojusi divus nozīmīgus grozījumus mežu ugunsgrēku novēršanas likumā, kuŗi stājušies spēkā 1969. gada 1. aprīlī.

Saskaņā ar jauno likumu revidēta mežu apceļošanas atļauju sistēma, lai atvieglinātu ceļošanu, neierobežojot iedzīvotājus. Līdz šim visām personām, dodoties apmežotos distriktos ugunsgrēku tuvumā, bija nepieciešama ceļošanas atļauja.

Šīs atļaujas atmešanu ietekmēja sabiedrības augošā izpratne, ka uguns lietošanā mežos nepieciešama piesardzība.

Izstrādāta jauna sistēma, kas ierobežos ugunsgrēku zonas apmeklējumus, kuŗas nolūks novērst atklātus ugunskurus vietās, kuŗu tuvumā pastāv ugunsgrēku risks.

Apceļošanas joslu iespējams ierobežot arī tad, ja pastāv ugunsgrēku risks, kas varētu apdraudēt ceļotāju drošību.

Tomēr, ja vēlas, ceļotāji var reģistrēties departamenta galvenajā birojā, lai atvieglinātu viņu atrašanu negadījumā.

Bez ceļojumu ierobežojumiem, smēķēšana — staigājot vai strādājot mežā ugunsgrēku sezonas laikā, turpmāk būs pretlikumīga. Šo praksē jau kopš gadiem atzinuši pieredzējuši mežu apceļotāji un darbinieki, tagad tas noteikts ar likumu.

Ministrs ir pārliecināts, ka jaunais likums vairāk atbildīs visu mežu apmeklētāju vajadzībām, ieskaitot ceļotājus, tomēr viņš pasvītro, ka visiem apmeklētājiem jāievēro piesardzības likumi un uzmanība, lietojot uguni mūsu mežos.

The Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

Vai esat nokārtojuši abonementu?

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI
PERKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
105 Danforth Ave.

Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.

Esto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.

Lidums Meat
363 Roncesvalles Ave.

Lotus Florists
792 Bathurst St.

Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.

Pavasars Delicatessen
361 Roncesvalles Ave.

Pokos Meat
376 College St.

Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.

West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.

HAMILTONĀ
O. Andersons
28 Market St.

Northland Grocery
120 Barton St. E.

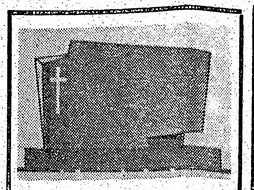

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35., pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8260.

Marta Druviņš
dzimusi 1888. gada 23. decembrī,
mirusi 1969. gada 20. maijā.

„Mūžam saule debesīs,
Ne mūžam tēvs, māmiņa".

Viņu mīļā piemiņā paturēs meitas:
VELTA AR ĢIMENI KANADĀ,
MILDA AR ĢIMENI LATVIJĀ.

IZĪRĒJAMA
GLĪTA MEBELĒTA ISTABA AR VIRTUVI
(tālrunis un TV antena)
klusai personai.
Zvanīt Toronto 461-2592

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET
A. BERZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00
GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CIŅU PRET KOMUNISMU.
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

MĒS IESPIEŽAM
Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
Vizītkartes
Dokumentus biedrību vajadzībām
Koncertu programmas
Sarīkojumu biļetes
Plakātus, dziesmu lapiņas
Vēstuļu veidlapas, aploksnes
Grāmatas, žurnālus

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

B. Senkēviča — Jāpi — vasaras saulgrieži	$6.00
J. Kleviņš — Jēkabs un Joakims — bērnu gr.	$3.80
Māte Māra	13.00
L. Zariņa — Sarkanā migla, atm.	$7.50
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.00
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļojumi	$10.00
No Kalpaka priedes līdz Minsterei — Pulkvedim V. Janumam veltīti raksti	$3.00
V. Ģinters — Karogi senajā Latvijā	$4.25
R. K. Masijs — Nikolajs un Aleksandra	$9.00
Dz. Kiršteins — Kaliet sirdis akmeņi, brāļi!	$5.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
Dr. A. Ziedonis — The religious philosophy of Rainis	$6.80
Angelika Gailīte — Ritausmā	$4.00
T. Zeltiņš — Zvaigznes egles zarā	$4.20
P. Kliāns — Karsta dzelzs	$12.00
Ed. Salna — Cerību cietumā	$4.00
K. Kundziņš — Atmiņas	$4.00
A. Egļītis — Bezkaunīgie veči	$5.80
J. H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
K. Ieviņa rom. — Dvēseļu rēgi zvaigžņu kalnā	$3.50
KAMOLIŅŠ, lielo un mazo tautas dz. izl.	$3.50
A. Dimā rom. — Karaliene Marga I	$3.90
I. Grebzdes stāsts — Ieva	$2.50
DZINTARA GREDZENS — mīlas stāsti	$6.80
V. Dārziņa — Melancholiskais valsis	$1.00
Dr. E. Anderson — LATVIA — Past and Present	19.80
J. Babre — Meditācijas	$3.95
Z. Mauriņa — Pasaules vārtos	$5.80
„ Dzīves spliecinātāji	$3.50
A. Ruņģis — Tik pie Gaujas, tik pie Gaujas	$4.20
Ed. Freimanis — Apsēstie	$3.60
Ed. Sūna — Negatīvais stils	$12.50
P. Aigars — Sarkanais vilciens	$2.25
Kā to sauc	$6.00
Sveiki, vāverīt	$3.50
J. Grīns — Redaktora piezīmes	$5.25
J. Kronlins — Dieva druva	$4.50
Ingrida Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej	$4.20
A. Irbe — Vientuļa laiva ir nošu zīme, dzej.	$4.00
I. Bērziņa — Nopietnības laiks, dzej.	$3.00
G. Ārvaldis — Māksla un dzīve, traktāts	$6.00
Aspazija simts gados	$7.80
K. Ulmanis — Klausaities vēstures solos	$2.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētku vēsture	$12.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētki trimdā	$12.00
Latvijas skatu albums	$7.50
Elza Klaustiņa — To nevar aizmirst	$4.50
T. Zeltiņa sakārt. — Cīruļu zvani, dzeja	$7.50
Ed. Dunsdorfs — Trešā Latvija	$4.25
Astrīde Ivaska — Ziemas tiesa, dz.	$4.00
A. Ķeniņš — Zvaigžņotā junda, dzejoļi	$4.00
S. Lazdiņa — Mana vaina, rom.	$5.00
A. Dziļums — Aizaugušās drupas	$4.80
M. Egļītis — Rotaļa, stāsti	$3.00
A. Niedra — Atkal Eiropā, rom.	$4.50
Latviešu vēsture dzejā un gleznās 2. gr. Asinis un ugunis	$6.80
„ Svešos ceļos un pajumtē	$6.80
Ceļi, rakstu krājums XIII	$3.20
Latviešu tautas teikas un pasakas 10. gr.	$7.80
K. Dzelzītis — Pasaules krustceļos, dzej.	$3.20
A. Vilnis — Rājiens sirdij, dz.	$3.00
„ Lauru vainags, dz.	$3.25
„ The Laurel wreath (angļu val.)	$2.75
„ In Memory (velt. J. F. Kennedy)	$2.00
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.	$4.80
P. Jēgere-Freimane — Es apliecinu tevi	$4.20
A. Daugule — Sadedzinātie tilti, rom.	$3.00
K. Ķezbers — Daktera Applebija kalpi, st. un nov.	$4.00
E. Lūkins — Meditācija par Mendelsonu-Bartoldiju...	$2.00
V. Ramons — Putekļi sarkanā rietā, rom.	$4.50
Turģēņevs — Dūmi, rom.	$3.85
L. Dombrovska-Larsena — Uz darbnīcas slieksņa, pārdomas	$4.50
Danno — Domu atomi, aforismi	$0.50
J. Kronlins — 379 dienas	$9.60
Jānis Rozentāls —	$24.00
K. Ķezbers — Brencītis, pasaka	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas — 8. gr.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas — 9. gr.	$7.80
I. Viksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M. Kovaļevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dūlītls un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karells — Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
Cenču Jezups — Piters Vylāns, rom. latg. izl.	$7.00
A. Johansons — Vecrīgas zīmju grāmata	$4.00
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerlefa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zīmējumu un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
Latviešu sinonīmu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
P. Jurevics — Idejas un stenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
Z. Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
J. Sirmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Nealzmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguni	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzelonžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Z. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.56
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.50

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

Kanadas DV zemes valde aicina atbalstīt visus

14. JŪNIJĀ AIZVESTO PIEMIŅAS SARĪKOJUMUS UN DIEVKALPOJUMUS

BTFK rīkotais aizvesto piemiņas dievkalpojums Toronto notiks 12. jūnijā plkst. 8 vakarā St. Paula katedrālē (Bloor St.), piedaloties visu baltiešu konfesiju garīdzniekiem.

SPORTS

DIVAS NEIZMANTOTAS UZVARAS IESPĒJAS

Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstēs basketbolā Toronto, par kuŗām īsumā mūsu laikrakstā jau ziņots, notika — mazākais kanadiešiem — visai neizdevīgā laikā, jo sakarā ar gaŗo nedēļas nogali daudzi bija atstājuši pilsētu, citus atkal kavēja ierasties jauniešu iesvētīšana Sv. Jāņa draudzē. Šī iemesla dēļ jo sevišķi cieta latviešu jaunatnes izlase, kuŗā iztrūka tik teicami spēlētāji kā Daugulis, Plampe un Lucs, bet otrā dienā arī Lakstīgala un Iesalnieks. Var droši apgalvot, ka, spēlējot teicamākajā sastāvā, latviešu jauniešu vienība būtu ieguvusi meitartitulu. Liekas, tas šoreiz bija pa spēkam arī mūsu senioriem, taču ar, manuprāt, nepareizām spēlētāju maiņām šī izdevība palika neizmantota. Pirmajā dienā nedarbojās arī spēļu pulkstenis un rezultātu dēlis, radot sevišķi lielus trūkumus informācijā, bet kavējot arī spēlētāju orientēšanos nozīmīgās situācijās.

Latviešu senioriem vienībā iztrūka tieši visgrūtāk aizstājamais spēlētājs — augumā gaŗais centra uzbrucējs Ķeris no ASV, kuŗš gan bija apsolījies ierasties, bet palika nesagaidīts. Viņa trūkums latviešu izlasei maksāja ļoti dārgi, jo pajuka visi mūsu „amerikāņu" vienības cerētie panākumi. Toties ar prieku varēja konstatēt, ka pirmo reizi latviešu „amerikāņu" un „kanadiešu" sastādītā vienība darbojās labāk nekā „amerikāņi" vieni paši. To skaidri apliecināja spēļu gaita un rezultāts atsevišķos spēļu posmos. Mūsu „amerikāņi" kavēja pārāk daudz laika ar individuālu spēli, zaudēja pabeigt pavisam nevajadzīgi bumbu un vienības sekmīgākajam spēlētājam Kaulam bieži nepiespēlējot bumbu tad, kad viņš bija brīvs. „Jauktā" vienība izrādījās straujāka un parādīja atjautīgāku spēles veidu. Šķiet, ka šai vienībā vislabāk iekļāvās Misikovičs ar Zentiņu, sekmējot saspēli un atbrīvojot metieniem uz grozu Kaulu. Jānožēlo, ka Misikoviču pārāk maz sūtīja laukumā.

Spēlē pret favorītiem lietuviešiem latviešu vienības vadītājs L. Lusārs izmantoja arī jauno Toronto „zvaigzni" Pēteri Sproģi, kas ienesa straujumu spēlē, bet grūtāk viņam klājās aizsardzībā. Lietuviešiem bija spēcīga izlase, visi spēlētāji arī teicami punktu guvēji. Vēlāk statistika rādīja, ka spēlē pret latviešiem Šilings aizmetis grozam gaŗām tikai 2 reizes, kopsummā iegūstot 46 punktus. Latviešu vienībai grūti klājās 1. puslaikā, kad neveicās ar metieniem grozā un daudz grēkoja aizsardzība. Ejot puslaika pārtraukumā, latvieši lietuviešu 71 punktam pretim stādīja tikai 47, un arī vienīgi tādēļ, ka Vitoliņš atguva veiksmi tālajos metienos.

Patīkamu pārsteigumu sagādāja latviešu „jauktās" vienības spēle 2. puslaikā, sevišķi tā sākumā, kad laukumā blakus „amarikāņiem" bija arī Misikovičs un Zentiņš, vēlāk pārmaiņus Petmanis ar Brikmani. Gandrīz vai grūti bija ticēt rezultātam, kad brīdi lietuvieši atradās vairs tikai 9 punktu vadībā... Diemžēl, vēlāk lietuvieši spēja rezultātu atkal paaugstināt, un nevar „aizsviest" aizdomas, ka tā pmatā bija aplamas spēlētāju maiņas latviešu pieciniekā. Tā gala rezultātā lietuvieši pārspēja latviešus ar 130—103 (74—47) punktiem.

Latviešu virknējumā spēlēja un punktus guva: Z. Kauls 34, M. Lečmanis 24, G. Vītoliņš 22, A. Pavlovičs 12, P. Sproģis 5, P. Misikovičs 2, E. Petmanis 2, J. Zentiņš 2, J. Brikmanis, T. Rumeliotis un J. Moruss. Lietuviešu labā punktus „salasīja": Šlings 46, Jankauskas 29, Burkauskas 14, Mihaitis 14, Čekauskas 9 un Motejunas 2.

Otrā dienā latvieši tikās ar igauņu izlasi, kuŗa bija zaudējusi lietuviešiem ar 105—119 (48—62) rezultātu. Igauņiem šoreiz bija spēcīgākā vienības, kas jebkad Toronto redzēta. Tās 3 „amerikāņi" bija izcili precīzi pustālajos un tālajos metienos. Latviešu vadītājs sākumā cīnā sūtīja Lečmani, Kaulu, Zentiņu, Misikoviču un Petmani. Spēles sākums latviešiem arī bija veiksmīgs, jau pēc 9 minūtēm atrodoties 8 punktu vadībā. Diemžēl, vēlāk atkārtojās iepriekšējās dienas kļūdas. Latvieši sāka atkal individuālu spēlēšanu, cenšoties apspēlēt pretiniekus, kas igauņiem deva iespēju atgūties. Puslaiks gan beidzās ar 4 punktiem latviešu labā, taču 2. puslaika beigās vadību pārņēma igauņi. Zaudējums latviešiem jau šķita nodrošināts. Tikai ar vislielāko piespiešanos un Kaula precīzajiem metieniem latvieši pēdējās divās minūtēs paguva rezultātu izlīdzināt un vēl panākt mazpārliecinošu 94—91 (47—43) uzvaru, iegūstot meistarsacīkstēs vismaz 2. vietu.

Latviešu izlases sastāvs un punktu sadalījums: Kauls 37, Lečmanis 26, Brikmanis 12, Vītoliņš 6, Misikovičs 4, Rumeliotis 4, Zentiņš 2, Pavlovičs 2 un Petmanis 1.

Latviešu jaunatnes vienība pirmajā spēlē pret igauņiem parādīja iespaidīgu sniegumu, kaut arī nespēlēja iespējami labākajā sastāvā. Igauņu jaunieši gan arī spēlēja strauji un meta labi, taču latviešu sekmīgā aizsardzība un stabilais uzbrukums viņiem neļāva ne brīdi panākt vadību. Latviešu pārsvars turpinājās arī otrā puslaikā, un, tiesneša beigu svilpei atskanot, uzvara skaitļos izteicās 79—53 (33—23). Latviešu komplektējumā, kuŗā bija tikai „kanadieši", spēlēja un punktus guva: P. Sproģis 30, A. Lakstīgala 19, J. Udrovs 8, A. Ansons 6, V. Pālens 4, O. Tūters , I. Kopštāls2, Pērkons 8 un Dz. Iesalnieks.

Otrā dienā latvieši cīnā par meistartitulu tikās ar lietuviešiem, kuŗi bija pieveikuši igauņus visumā vienlīdzīgā spēlē ar 76—58 (35—23) rezultātu. Lietuviešu rindās spēlēja 3 „amerikāņi", bet latviešu sastāvā iztrūka Sproģis, Lakstīgala un Iesalnieks, kas iepriekšējā dienā pret igauņiem spēlēja, bet uz izsķirošo sacensību neieradās. Viņa trūkums nozīmēja, ka latviešiem vairs nebija neviena no sekmīgākajiem punktu guvējiem, izņemot Pērkonu. Piecnieks tomēr spēlēja tīri jauki, zaudējot 1. puslaiku tikai ar 5 punktiem. Spēles otrā posmā latviešiem uz brīdi pat izdevās pārņemt vadību, bet beigās tomēr nācās zaudēt ar 44—58 (25—30) rezultātu. Zaudēt jau nav kauns, bet šoreiz tomēr jānožēlo neveiksme, jo tik labas uzvaras izredzes latviešu jauniešiem vēl nekad nebija bijušas. Latviešu pieciniekā, kuŗu vadīja J. Zentiņš, asistējot E. Pilskalnietim, līdzīgi senioriem, ieguva 2. vietu. Virknējuma sastāvs un punktu guvēji: I. Pērkons 10, A. Ansons 10, J. Udrovs 9, I. Kopštāls 9, O. Tūters 6, U. Daugavietis un V. Pālens.

Z. Zentiņš

Rumānija rada pirmās domstarpības Maskavā

Kā jau ziņots, Maskavā 5. jūnijā sākās ilgi organizētā pasaules komūnistu partiju konference. Bija jāpalet 9 gadiem kopš pēdējās šāda veida konferences, jauniecerēto divas reizes atliekot, lai Kremlī beidzot atkal varētu sapulcēties komūnistu partiju delegācijas no Austrumiem un Rietumiem, šīm divām sabiedriskās un politiskās iekārtas ziņā tik pretējām nometnēm, kuŗās arī pašās komūnistu partijās izveidojušies atšķirīgi ieskati.

Vai šī ar lielām pūlēm Maskavā noorganizētā konference iezīmēs Kremļa kāroto virsvadību arī pār brīvās pasaules komūnistu partijām, par ko ļoti jāšaubās, rādīs sapulces turpmākā gaita. Kamēr Maskava cer, ka konference radīs un nostiprinās jaunu vienību pasaules komūnistiskajā kustībā, troksnis, kādu jau tagad sacēlušas dažas Rietumvalstu komūnistu delegācijas, rāda, ka norise varētu arī nebūt tik gluda, kā Kremlim patiktu.

Pēc padomju ziņām, līdz konferences sākumam bija ieradušās 69 delegācijas no 88 komūnistu partijām pasaulē. Galvenais sitiens Maskavas lolotajai komūnistiskajai vienībai ir sarkanās Ķīnas, Ziemeļvietnamas, Ziemeļkorejas un Albānijas attiecībās, kā arī Japānas un Holandes komūnistu izvairīgā nostāja iepretim Kremļa dominācijai. Zviedrijas un Kubas komūnisti sūtījuši uz Maskavu tikai novērotājus, Anglijas, Austrālijas, Itālijas, Spānijas, Beļģijas un Šveices komūnisti nav apmierināti ar Maskavas priekšsanāksmē izstrādātajām konferences vadlīnijām. Pēc līdzšinējām ziņām, iebildumus cēlušas apm. 15 valstu komūnistu partijas.

Galveno domstarpību iemesls ir Čechoslovakijas okupācija un tai sekojošās izrīcības Dubčeka uzsākto reformu iznīcināšanā ar brutālu iejaukšanos Čechoslovakijas iekšējās lietās. Maskava šos jautājumus vispār nevēlas redzēt konferences darbā kārtā, bet daudzu rietumnieku komūnistu partiju delegācijas nav apmierinātas ar Pad. saivenības izvairīgo nostāju un t. s. Brežņeva doktrīnu, kuŗa atzīst, ka Pad. savienībai tiesības iejaukties citu sociālistisko valstu iekšējās lietās, lai uzturētu Maskavas veida komūnismu. Ar Kremļa svētību izbīdītais Čechoslovakijas komūnistu partijas vadītājs Husaks, kuŗš vada čechu un slovaku delegāciju Maskavā, aicinājis citas delegācijas Čechoslovakijas jautājumam, kas ir galvenais komūnistiskās vienības klupšanas akmens, nepieskarties.

Jau pirms konferences sākuma Pad. savienības komūnistu partijas oficiozs „Pravda" mēģināja novirzīt sapulces dalībnieku domas no nepatīkamajiem jautājumiem uz „cīņu pret imperiālistisko kapitālismu". Konference esot sasaukta tik vitāli svarīgai problēmai, kā marksisma - ļeņinisma spēka nodemonstrēšanai pret imperiālisma kustību", rakstīja „Pravda". Protams, tādi „nieki", kā kādas citas tautas brīvības centienu apspiešana ar militāru varu, nav pat pieminēšanas vērti.

Rumānija pirms savu pārstāvju sūtīšanas uz Maskavu bija paziņojusi, ka konferencē piedalīsies tikai tādā gadījumā, ja tajā nenosodīs sarkano Ķīnu un citu valstu komūnistu partijas. Jau konferences otrā dienā Rumānijas prezidents un komūnistu partijas vadītājs Čaušesku, nenogaidot savu kārtu runātāju sarakstā, bija spiests aizrādīt, ka viņa nosacījums nav ievērots un runātāji sākuši kritizēt citas komūnistu partijas. Rumānijas valsts un partijas galva šo aizrādījumu izteica pēc tam, kad pirmais runātājs dienas sarakstā, Paragvajas delegācijas vadītājs, bija sācis kritizēt Ķīnas komūnistus.

Kamēr Čaušesku protestēja pret Paragvajas uzbrukumiem Ķīnai, Polijas komūnistu partijas vadītājs Gomulka iztapīgi ielūdzās Maskavas ratos un pārmeta, ka ķīnieši nodevuši internacionālo komūnismu un sašķēluši sociālistisko valstu sistēmu pasaulē. Ķīnas komūnisti atbalstījuši politiskās cīņas citās „brālīgajās partijās" un radījuši šķelšanos. Lai vēl vairāk izdabātu Maskavai, Gomulka uzbruka Ķīnas komūnistiem, ka tie nākuši ar „netaisnām territoriālām prasībām un izprovocējuši nevēlamus robežincidentus".

Kaut Rumānija padomju un ķīniešu robežstrīdū izturējusies neitrāli, Čaušesku nepiekāpīgi, aizstāvēja uzskatu par nelejaukšanos citu partiju lietās, kas apgāž „Brežņeva doktrīnu" pašos pamatos. Oficiālā padomju ziņu aģentūra TASS tikai atzīmējusi, ka Čaušesku runājis, nepieskaroties runas saturam. Padomju prese savukārt veltījusi visu uzmanību gandrīz vienīgi Brežņeva atklāšanas runai, kuŗā Pad. savienības partijas galva aicinājis pasaules komūnistus uz vienotu cīņu pret „kapitālistisko imperiālismu". Visas pazīmes rāda, ka Brežņevs grib panākt visas pasaules komūnistu nostāšanos aiz Maskavas tās ideoloģiskajā cīņā ar sarkano Ķīnu.

Noslēgtajā Kremlī bija pielaisti ap 100 padomju un citu sociālistisko valstu žurnālistu, ieskaitot arī 10 „rietumnieku", bet viņiem bija atļauts tikai 10 minūšu ieskatīties kopīgajā ainā pirms konferences sākuma.

Kanadas komūnistu partija bija sūtījusi uz Maskavu 3 delegātus — Viljamu Keštenu (Kashtan) un Alfredu Djūherstu (Dewhurst) no Toronto un Zamuelu Velšu (Walsh) no Montrealas.

Kamēr Kremlī notika sarkano galotņu konference, sarkanā Ķīna turpināja savus asos uzbrukumus Maskavai Pekingas raidītājs tieši konferences atklāšanas dienā vērsa atkārtotus pārmetumus pret Maskavu, ka tā atrodas tuvā kontaktā ar Čangkaišeka nacionālās Ķīnas valdību Formozā, kas vērtējams par sazvērstību, lai uzturētu divas Ķīnas. Pad. savienība esot apmainījusies ar nacionālo Ķīnu un slepeniem rakstiem par tirdzniecisko sakaru izveidošanu, tai pašā laikā piedāvājot Pekingai sarunas robežstrīda lietā. Sarkanā Ķīna arī pārmeta Pad. savienībai, ka tā kāpinājusi kaŗa draudus un izvērsusi savas armijas gar Ķīnas robežu, kur izbūvējusi aviācijas un raķešu bāzes, atbruņojusi civiliedzīvotājus un organizējusi militārus manevrus, piedevām ievērojamos apmēros palielinot arī savu militāro budžetu.

Pāris dienu vēlāk sarkanā Ķīna nāca ar jauniem pārmetumiem Pad. savienībai par „atkārtotām robežprovokācijām, ieskaitot ķīniešu robežsargu nogalināšanu, kā arī 2 robežsargu un 16 civiliedzīvotāju nolaupīšanu". Ārlietu ministrijas notā, kuŗa adresēta Pad. savienības sūtniecībai Pekingā, Ķīnas valdība izteikusi savu „sašutumu par šo incidentu" un aicinājusi Maskavu izbeigt „kriminālo rīcību", rezervējot tiesības pieprasīt atlīdzību par zaudējumiem, kuŗi Ķīnai nodarīti.

Politiskie novērotāji Hongkongā pielaiž, ka Pekingas pastiprinātie uzbrukumi tieši Maskavas konferences laikā domāti sabiedriskās domas ietekmēšanai un simpatiju nostiprināšanai pasaules komūnistu forumā pret sarkano Ķīnu.

● Sarkanās Ķīnas kravas kuģis „Jining" Hamburgas ostā, Vācijā, rīko „noenkurošanās" demonstrāciju protestā pret kāda kuģa apkalpes locekļa „nolaupīšanu", ko pārmet vācu imigrācijas iestādēm. Iestādes paskaidro, ka jūrnieks Kvins Jukvins kādā universālveikalā izbedzis, lai izvairītos no kāviena par komūnistu sistēmas kritizēšanu un atrodoties Bavārijā, kamēr apspriedīs viņa lūgumu pēc pavtēruma piešķiršanas. Kopš Jukviņa aizbēgšanas 10 dienu laikā neviens apkalpes loceklis kuģi vairs nav atstājis. Kuģa kapteinis paskaidrojis, ka tas „aiz bailēm", jo nevēloties tikt arestēti kā Kvins.

Amerikas lielākais brīnums

(Pārnesums no 1. lpp.)

dents pirmo reizi deklarēja, ka radikālo dumpinieku aktīvitāte ir pretrunā ar ASV pilsoņu konstitūcionālajām tiesībām. „Tas, ka šie aktīvisti atsakās respektēt pārējo pilsoņu tiesības," teica prezidents, „ir lielākās briesmas mūsu politiskās un konstitūcionālās brīvības tālākai pastāvēšanai. Studenti, kas iebrūk universitāšu administrācijas ēkās, ar brutālu varu apdraud universitātes vadību un uzstāda jau iepriekš par nediskutējamām atzītas nepamatotas prasības, vienā otrā gadījumā piekāpīgās administrācijas priekšā panākuši šķietamu uzvaru. Es gribu norādīt: jo lielāka šī 'uzvara', jo vairāk savas tiesības apdraud arī paši aktīvisti. Brīvā demokratiskā sabiedrībā neviena tiesības nevar palikt neapdraudētas, ja tai pašā laikā netiek respektētas visu pārējo tiesības. Viltus progresa vārdā nevienam nav tiesības uzspiest savu gribu ar varu citiem. Paši sev piešķirot 'augstākās morāles' aureolu, studentu dumpinieki negrib saskatīt pārējo pilsoņu tiesību neaizkaŗamību un nevis ar pārliecināšanu, bet ar draudiem un bieži vien kailu varu cenšas uzspiest savas prasības vairākumam. Tā ir provokācija, kuŗa apdraud fundamentālās demokratiskās brīvības."

Neparasti asais Niksona runas pamattonis devis iemeslu pieņēmumam, ka prezidents, lai sargātu ASV pilsoņu konstitūcionālās brīvības, plāno radikālus soļus pret tiem, kas brīvības vai viltus progresa vārdā jau sasnieguši patvaļas gala robežas.

Kreiso radikāļu periodiskie izdevumi jau labu laiku cenšas studentu aktīvistiem iestāstīt, ka Niksons jau esot devis rīkojumu iekārtot četras lielas koncentrācijas nometnes „progresīvās jaunās paaudzes pāraudzināšanai". Šie izdevumi, apzīmējot Niksonu par fašistisku diktātoru, apgalvo, ka Teksasā, Kalifornijā, Alabamā un Tenesijā radītās „Adolfa Niksona" koncentrācijas nometnes neko daudz neatšķiršoties no Hitlera bēdīgi slavenajām Dachavas, Flensburgas un citām nacistu politisko pretinieku iznīcināšanas iestādēm. To, ka Niksons minētās „koncentrācijas nometnēs" būtu jau arī uzcēlis karātavas vai ierīkojis gāzes krāsnis, šie demagogi vēl neiedrošinās apgalvot. Protams, baumas par šīm koncentrācijas nometnēm ir tikai bezkaunīgi meli, bet nav šaubu, ka Niksonam padomā, droši vien, ir kāds efektīvs plāns, ja ne ar „fašistiska diktātora paņēmieniem" pāraudzināt dumpīgos brīvības kapračus, tad vismaz, lai nodrošinātu nākotnē normālu darbu universitātēs, izmēžot no tām indivīdus, kuŗi konstitūcijas aizvēja vārda tiešajā nozīmē iedrošinājuši šies piesmiet visus konstitūcijā deklarētos pamatprincipus.

Ļoti zīmīgi, ka, kaut valodām par koncentrācijas nometnēm nav nekāda pamata, caurmēra amerikānis, kam studentu radikāļu ālēšanās izsmēlusi pacietības mēru, nemaz neprotestētu, ja Niksons patiešām būtu nolēmis izolēt vai nosūtīt rāžīgā darbā neatbildīgos dumpīgos studentus un huliganus, kas taisa tračus un ceļ nekārtības amerikāņu pilsētās.

Nesenajos Berkelejas nemieros radikāļi atkal histeriski vaimanāja par policistu brutālitāti un citu drošības sargu paņēmieniem jauno salašņu baru izkliedēšanai. Bez policistiem tur kārtību atkal nodibināt bija pieaicinātas arī dažas armijas rezerves vienības. Par to presē nav daudz rakstīts, ka daži nacionālās gvardes vīri asaru gāzes vai citu modernu ieroču vietā dumpiniekus izklīdināja ar gandrīz aizmirstu, bet ļoti vienkāršu un efektīvu paņēmienu. Kad dumpinieku patvaļa sasniedza kulminācijas punktu, šie kārtības sargi nevis ar pistolēm, bet ar pavecām medību bisēm tēmēja uz nekārtību cēlēju dibeniem. Gadījās, ka bises skrošu vietā bija pielādētas ar parupjiem sāls graudiņiem. Nav domājams, ka šo „brutālo" nemiernieku izkliedēšanas paņēmienu amerikāņi būtu pārņēmuši no mūsu vectēviem, kas savā laikā tādā veidā nepatikamu čigānieni padarīja patvaļīgu ražas pievākšanu viņiem nepiederošos āboļu dārzos. Mūsu vectēviem par čigānu dibenu apskādēšanu nebija jāatbild kādam bargam tiesnesim, un liekas, ka arī amerikāņu kārtības sargiem par to nebūs jāstājas tiesas priekšā. Kaunā par sīrstošajiem dibeniem dumpinieki saņemtos sālslādiņus ir pagaidām noklusējuši.

Amerikāņu gaisa spēku izlaiduma aktā Kolorado Springā prezidents Niksons asi vērsās pret spēkiem, kas ņirgājas par amerikāņu tradicionālajiem iestādījumiem, uzskata pilsoņu nacionālo apziņu par novecojušu un neattaisnojamu parādību un neatbildīgi kritizē amerikāņu militāros spēkus.

„Jaunie izolācijas politikas turpinātāji," teica prezidents, „grib, lai mēs atsakāmies no pienākumiem, kuŗi mums jāpilda pasaules miera nodrošināšanai. Ja mēs vieglprātīgi atteiktos no šiem pienākumiem, kuŗi mums uzticēti, tad mēs radītu priekšnoteikumus tādam 'mieram' pasaulē, kas nožņaudza brīvību Čechoslovakijā. Ja es sekotu šo jauno izolācionistu politikai, es zināmās aprindās viegli plūktu popularitātes laurus. Ja es tā rīkotos, tad man nekad nepiedotu amerikāņu pilsoņi un visa brīvā pasaule."

Šī Niksona deklarācija, varbūt, ir vairāk domāta amerikāņu sabiedroto šaubu izkliedēšanai par Vašingtonas apņēmību starptautiskās saistības pildīt arī nākotnē. Reizē tā tomēr arī domāta pašu māju neatbildīgajiem vai naīvajiem „miera baložiem", kuŗi nespēj saskatīt īstenību.

Cik tālu aizgājusi šo „miera baložu" rīcība, to liecina kāds neticams notikums Sommervilles pilsētiņā. Vietējās skolas 7. klases bērnu audzinātāja bija iedomājusies, lai viņas skolēni izteic savas domas par kaŗu Vietnamā. 12 gadu vecā meitene Šila Maknaba, kuŗas brālis 1967. gadā Vietnamā kritis cīņā ar komūnistiem, savā domrakstā cita vidū rakstīja: „Es nevaru saprast, kādēļ universitāšu studenti nepilda savu pienākumu pret amerikāņu nāciju un izvairās no cīņšanās Vietnamā. Viņu vietā uz Vietnamu ir jādodas citiem jaunekļiem, un kad tie tur cīnā par brīvību upurē savu dzīvību, viņu vecākiem sāp sirds. Kad es lasu avīzē par to, ka studenti sadedzina iesaukšanas pavēles armijā, man kļūst nelaba dūša."

Skolotāja Eleonora Sobele, nevarēdama pievienoties savas skolnieces izteiktajām domām, meitenes iesniegto darbu novērtējusi ar divnieku un domraksta pirmajā lapā ar sarkanu tinti pašrocīgi pierakstījusi: „Vai šis kaŗš bija vērts tava brāļa dzīvības? Vai arī viņam labāk nevajadzēja sadedzināt savu iesaukšanas pavēli armijā?"

Aleksandrs Ķegumnieks

AKTUĀLAIS KAZADĀ

★ Nabaga tabakas un cigarešu rūpnieki tiešām jūtas nobažījušies par savu ražojumu tirgu, kā liecina šis nozares pārstāvju iesniegums parlamenta komitejai, kuŗa apgalvots, ka smēķēšanai neesot „nekāda sakara" ar slimībām, bet ka tai varētu būt pat labvēlīga iedarbība! Tabakas rūpnieki, kuŗus iztrūcinājuši veselības ministra ierosinājumi aizliegt kuponus un prēmijas cigarešu kārbās, iespiest uz tām brīdinājumu „veselībai kaitīgs" un noteikt darvas un nikotīna maksimu cigaretēm, kā arī aizliegt šo ražojumu reklāmu, — pretojas šiem aizsardzības soļiem kā „netaisniem, neefektīviem un saimnieciski nevēlamiem"...

★ Ministru prezidenta Trudo lēmums samazināt Kanadas bruņotos spēkus NATO ietvaros joprojām urda nepievienošanos šim atzinumam kā konservātīvo, tā pašu liberāļu parlamenta locekļos. Senātors Daniels Lengs, kuŗš divreiz organizēja Ontario liberāļu vēlēšanas, paziņojis, ka neapmeklēs NATO militāro konferenci Briselē. Valdības lēmums esot bērniški untumains, amatierisks un tiešām bīstams. Tā kā viņa ieskati šai ziņā ir pretēji, viņš NATO militārās komitejas sanāksmē nepiedalīsies.

★ Arī Toronto sākuši strādāt nēģeŗu musinātāji. Pilsētas policijas departaments saņēmis 18 organizāciju iesniegumu, pieprasot galvenā prefekta Džēma Makija, kā arī policijas komisijas pārstāvju „stāšanos nēģeŗu priekšā", lai pārrunātu „netaisnības un brutālitātes" pret viņiem Toronto. Komisija attelcās „stāties viņu priekšā", pieprasot vispirms noteiktu sūdzību sarakstu, pēc kuŗas saņemšanas labprāt būtu ar mieru satikties ar nēģeŗu delegāciju kādā komisijas apspriedē. Iesniegumu policijai bija parakstījuši Edvards Klārks (Clarke), nēģeŗu veterānu apvienības sekretārs un Hovards Leslijs, Afro - amerikāņu progresīvās apvienības priekšsēdis.

★ Divi bēdīgi slavenie televīzijas darbinieki Patriks Vatsons un Lorjē Lapjērs, kuŗus pirms 3 gadiem izšķīra CBC raidījuma „Šai stundai 7 dienas" skandala sekās, atkal varēs aplaimot televīzijas vērotājus ar savām tendenciozajām programmām. Bušnella TV raidītāja direktors iecēlis Vatsonu, kuŗa otra programma — „The Way it is" arī svītrota, par programmas vicedirektoru Bušnella raidītājā, bet Lapjēru, kuŗš darbojās par profesoru Makgila universitātē, par programmas izveidošanas menedžeru. Kopā ar viņiem šai pašā raidītājā darbosies arī viņu „7 dienu" kolēģa Roja Feibīša.

TĀLAJOS AUSTRUMOS VISS MIERĪGI UN BEZ PARMAIŅAM

Dadža karikatūra